

ZORG & ZEGGENSCHAP

Nr. 74 | winter 2025-2026
Een uitgave van

loc
Waardevolle
zorg

2026: Samen bouwen aan het Land van Omzien:

Waardevolle zorg die werkelijk om mensen draait

Doen we de goede dingen?

LOC-publicatie over rekenschap geven
vanuit waardevolle zorg

Vernieuwing jeugdzorg

“Niet óver, maar mét kinderen,
jongeren en ouders beslissen”

**Waardevolle
zorg ook online!**

Het LOC-kenniscentrum,
-nieuws & -netwerk:

op www.loc.nl

**De toekomst van de
gezondheidszorg
is waardevolle zorg**

loc
Waardevolle
zorg

Nr. 74 – winter 2025-2026

In dit nummer

20

Hoe toegankelijk is de notaris als je een (levens) testament wilt opstellen?

Karin de Kruijf en Leo Koole:
“We begrepen goed wat we vastlegden.”

28

Leontien Giezen en Egbert Bosma dragen Leefplezier na 45 jaar over aan LOC

“Leefplezier is dé sleutel tot de essentie van kwaliteit van leven.”

36

Ook tijdens de Week van de Medezeggenschap was er veel aandacht voor lokale zeggenschap en zorgzame buurten

“Steeds meer cliëntenraden geven stem aan mensen in wijk of buurt.”

En verder

- 05** Nieuws
- 08** LOC in 2026
- 12** Kabinetsformatie
- 13** Jeugdraden en LOC
- 14** RV jeugdzorg
- 18** Cliëntenraad Accare
- 23** Wist je dat ...
- 24** Rekenschap geven langdurige zorg
- 26** Broodkosten 2026
- 32** Waardevol leven
- 34** Participatiecoalitie
- 39** De Binding
- 40** Terugblik WvdM
- 44** Hoofdlijnenakkoord ouderenzorg
- 46** Cliënt en raad
- 48** Vraagbaak
- 51** Colofon
- 52** Agenda

loc
Waardevolle zorg

Tekst: **Marthijn Laterveer**

Werken aan het Land van Omzien

We staan op de drempel van een nieuw jaar. Dat is altijd een tijd van terugkijken, maar ook een tijd van vooruitblikken. In 2026 wil LOC mensen en organisaties helpen om de mens in zorg en welzijn steeds meer centraal te stellen. Wij willen ook zelf steeds als mens naast anderen staan. Vandaar onze belofte: LOC altijd als mens. Dat zegt iets over de manier waarop we werken en wie we als LOC willen zijn.

Daarnaast hebben we ook nagedacht wat we willen bereiken. Dat is het Land van Omzien. Samen met partners en wie maar wil, werken we aan een land waarin ieder mens zichzelf mag zijn en van betekenis mag zijn voor zichzelf en voor de omgeving. Een land waar mensen met elkaar in verbinding staan en voor elkaar zorgen. Een land waar mensen in buurten en dorpen zeggenschap en eigenaarschap hebben over zorg en welzijn. Een land waar instanties in dienst staan van de mensen die er wonen. Een land waar wetten en systemen zo ingericht zijn dat ze mensen maximaal faciliteren. Een land waar mensen ruimte voelen en waar ruimte is voor iedereen.

Kortom: een land waar we allemaal graag wonen. Waar we samen een warme samenleving vormen met aandacht, hartelijkheid en gastvrijheid. Waar ouderen, jongeren, mensen met een handicap of psychische problemen vooral mens zijn en elkaar helpen. Waar over politieke tegenstellingen heen mensen met elkaar bouwen aan hun land. Waar hulp beschikbaar is als dat

nodig hebben. Waar mensen zich gehoord en gezien voelen. Waar mensen de basis vormen en de overheid op hun wensen aansluit.

“Samen werken aan een land waar mensen met elkaar in verbinding staan en voor elkaar zorgen”

Is dat een utopie? Welnee: miljoenen mensen in Nederland zorgen dagelijks voor elkaar. Er zijn tienduizenden initiatieven zoals zorgcoöperaties, voorzorgcirkels en vrijwilligersinitiatieven. Alleen voelen mensen en initiatieven zich nog vaak alleen staan. Omdat wat zij doen als extra wordt gezien en niet als de kern van onze samenleving. Dat gaan we veranderen. De toekomst van Nederland ligt niet in nieuwe regels, maar in het erkennen van de mensen die vaak onzichtbaar zijn en de samenleving elke dag al dragen. Laten we ons verenigen om ieder op onze eigen manier mee te bouwen aan het Land van Omzien. Doe jij mee? Fijne feestdagen en een gezond 2026!

Marthijn Laterveer

Bestuurder LOC Waardevolle zorg

Landelijke belangenbehartiging

Hoe LOC de afgelopen tijd zoal de belangen van cliënten(raden) behartigt?

- LOC-reactie op wijziging Besluit zorg en dwang: forse privacy-inbreuk
www.loc.nl/privacy-dwang
- LOC-reactie op Aanscherping zorgspecifieke fusietoets
www.loc.nl/fusietoets
- LOC-reactie op Collectieve verhuizing cliënten in de instelling/locatie: adviesplichtig?
www.loc.nl/collectieve-verhuizing
- LOC-bestuurders over belangenbehartiging (video)
www.loc.nl/belangenbehartiging-wvdm

Jolyn van Vuuren nieuwe bestuurder LOC

Vanaf januari 2026 start Jolyn van Vuuren als nieuwe bestuurder van LOC Waardevolle zorg, naast medebestuurder Marthijn Laterveer. Ze neemt de taken over van Mieke Hollander, die nog wel betrokken blijft. Jolyn: “De afgelopen jaren ben ik me steeds bewuster geworden van het belang dat ‘vrijheid’ voor mij heeft. Vrijheid in de zin dat ik mijn leven wil kunnen leiden zoals ik dat wil. Daar gaat het in de kern bij LOC ook over: ook al heb je in je leven te maken met een vorm van zorg en ondersteuning, dat betekent niet dat je daardoor afscheid moet nemen van wat jij belangrijk vindt en hoe jij wilt leven.”

Jolyn kent LOC al vanaf het begin van haar carrière, toen ze bij beroepsvereniging V&VN werkte.

Meer info: www.loc.nl/jolyn

Uitbreiding LOC-aanbod voor ondersteuners cliëntenraden

Het LOC-aanbod voor ondersteuners geeft ondersteuners, secretarissen en coaches van cliëntenraden de mogelijkheid zichzelf verder te ontwikkelen in hun vak, en om andere ondersteuners te ontmoeten. Nieuw in het aanbod is het Netwerk Ondersteuner cliëntenraad. Lees er alles over op www.loc.nl/ondersteunersnetwerk

Welkom nieuwe leden!

Leden van LOC genieten van vele voordelen, zoals deelname aan cursussen en bijeenkomsten, toegang tot een breed scala aan informatie-materiaal (als brochures, bewaarkaarten, handreikingen) en vier keer per jaar LOC-tijdschrift Zorg & Zeggenschap op de mat. Daarnaast kunnen leden gebruikmaken van onze expertpool Zorg & Geld en LOC-Bouwpool (exclusief reiskosten). Bovendien maken leden onze landelijke belangenbehartiging mogelijk voor versterking van de medezeggenschap. Samen met onze leden werken we aan waardevolle zorg en meer zeggenschap voor mensen die hulp nodig hebben. Daarom zetten we onze nieuwe leden graag in het zonnetje. We verwelkomen graag: ACTEON Thuiszorg BV, Buurts, Coöperatie Rijn en Duin, De Steenrots Katwijk, Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond, Lunet, RADAR en Stichting FPC Dr S. van Mesdag. Lees meer op:

www.loc.nl/nieuwe-leden-loc

LOC-lidmaatschap 2026

Clëntenraden kunnen met hun lidmaatschap bij LOC zónder bijbetaling gebruikmaken van een breed pakket aan dienstverlening. Zoals landelijke/ regionale cursussen, brochures en het LOC-tijdschrift Zorg & Zeggenschap. Via het lidmaatschap investeren zij ook in krachtige landelijke belangenbehartiging voor versterking van (mede)zeggenschap maar ook voor de rechten van cliënten, Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen, vrijheid en veiligheid, Kwaliteitskompas en zorgvernieuwing. Samen staan cliëntenraden sterker.

Een lidmaatschap is daarom belangrijker dan ooit. Voor 2026 zijn de tarieven € 1.140,00 (pakket 1) en € 1.620,00 (pakket 2). Extra dienstverlening kost € 130,00 per uur voor leden en € 152,00 voor niet-leden. Een (extra) abonnement op Zorg & Zeggenschap kost € 61,00. Meer informatie over het lidmaatschap en alle voordelen: www.clientenraad.nl/word-lid

“Één van de dingen die in eerste instantie mislukten? Het betrekken van de inwoners.”

‘Mooi Leven in Warmenhuizen’ is een initiatief van zorgorganisatie Samen, inwoners, verenigingen en andere partners. Waar gezondheid over veel meer gaat dan alleen ‘niet-ziek’ zijn. “Samen wil zulke ‘blue zones’ in haar hele werkgebied mogelijk maken.”

www.loc.nl/bluezones

Aukje Lausberg nieuwe vrijwilligerscoördinator LOC

1 oktober nam Aukje Lausberg - die al jaren actief is voor LOC - het stokje over van Annemarie Timp. Op clientenraad.nl is een duo-interview te lezen met Annemarie en Aukje, waarin ze er meer over vertellen. Maak kennis met Aukje via:

www.loc.nl/vrijwilligerscoördinator

Naasten mogen straks Wlz-aanvraag doen

Nadat LOC er meerdere keren voor heeft gepleit bij het ministerie van VWS, komt er nu een wetswijziging. Familieleden en naasten moeten een Wlz-aanvraag kunnen doen en ondertekenen voor een cliënt, zonder daarvoor het mentorschap aan te vragen bij de rechtbank. VWS-staatssecretaris Nicki Pouw-Verweij: “Het is niet meer dan logisch dat familieleden, die vaak al jarenlang de zorg voor hun naaste dragen, ook de mogelijkheid krijgen om namens hen een zorgaanvraag te doen. Een stap naar een menselijker en praktischer zorgsysteem.”

www.loc.nl/wlz-aanvraag

Nieuwe leden raad van toezicht LOC

1 december 2025 zijn twee nieuwe leden toegetreden tot de raad van toezicht van LOC: Alma Feenstra en Andrea Reitsma. Met hun komst is de raad van toezicht van LOC compleet. Omdat haar tweede termijn afliep, is Lucie Huiskens afgetreden. Meer weten: www.loc.nl/nieuwe-rvt

Alma Feenstra

Andrea Reitsma

Webinar kwaliteitskompas en leergang

Ruim een jaar geleden is het Generiek kompas 'Samen werken aan kwaliteit van bestaan' ingevoerd voor de langdurige zorg, mede dankzij LOC. Het kompas vervangt eerdere kwaliteitskaders voor verpleeghuiszorg, wijkverpleging en zorg thuis. Welke rol kan de cliëntenraad pakken en hoe pak je dat aan? Zie www.loc.nl/kompaswebinar

Handreiking kwaliteitsbeeld langdurige zorg

Naast de webinar en leergang bij het Generiek kompas 'Samen werken aan kwaliteit van bestaan' voor de langdurige zorg (zie het andere bericht op deze pagina), hebben LOC en partners nog andere handvatten gemaakt voor cliëntenraden. Zodat zij er concreet mee aan de slag kunnen en een belangrijke rol kunnen spelen bij het werken aan kwaliteit van bestaan. Een van die handvatten is een handreiking, en die hebben we geactualiseerd op basis van opgedane ervaringen en onderzoeksinzichten in het land. De uiterste aanleverdatum van het Kwaliteitsbeeld is 31 maart 2026. Voor organisaties met minder dan 25 cliënten is de aanlevering van het kwaliteitsbeeld optioneel geworden, in verband met onevenredige administratieve lasten. Verder is er een aantal aanscherpingen gedaan waar bij het opstellen van het kwaliteitsbeeld rekening mee gehouden moet worden. Meer info: www.loc.nl/handreiking-kompas

Reageren op Zorg & Zeggenschap

Wil je reageren op een artikel in Zorg & Zeggenschap, een gesprek starten of zelf een blog schrijven? Dat kan. Meld je aan op het LOC-platform en reageer direct op www.clientenraad.nl/praat-mee of een van onze vernieuwingsplatforms.

LOC nieuwsbrieven

Via onze nieuwsbrieven blijf je op de hoogte van LOC-activiteiten en belangrijke ontwikkelingen in zorg, wonen en welzijn. Schrijf je in op www.loc.nl/nieuwsbrief

Veranderingen in de zorg

Wat doet LOC Waardevolle zorg in 2026?

Tekst: **Marthijn Laterveer**

Vanwege de vorming van een nieuw kabinet zijn er geen grote wijzigingen in de zorgwetten. De veranderingen die er wel zijn, noemen we hieronder. LOC investeert komend jaar weer flink om de dienstverlening en belangenbehartiging nog beter te maken. In 2026 zullen de resultaten daarvan zichtbaar zijn. We zetten alle ontwikkelingen op een rijtje.

Wetgeving 2026

In de zorgwetten zijn er de volgende wijzigingen en regelingen die zouden veranderen, maar toch hetzelfde blijven.

Zorgverzekeringswet

Het eigen risico in de zorgverzekeringswet is in 2026 € 385 per jaar. De maximale zorgtoeslag bedraagt in 2026 voor alleenstaanden per maand € 132 en voor meer personen € 250.

In 2026 breidt het basispakket op een aantal punten uit:

- Drie keer per jaar meedoen aan een stoppen-met-rokenprogramma (was één keer).
- Een (huis)arts kan advies vragen aan een andere zorgverlener. Dat geldt ook voor een verkennend gesprek in de ggz.
- Oefentherapie voor mensen met ontstekingsreuma met klachten aan bekken en wervelkolom.

“Ieder mens heeft recht op een leven dat ertoe doet”

Wet langdurige zorg

De berekening van de eigen bijdrage 2026 is gebaseerd op het inkomen in 2024. Dat geldt voor het eerst ook voor 18-, 19- en 20-jarigen. Het vermogen inclusief spaargeld telt mee voor de berekening van de eigen bijdrage. Is het vermogen meer dan € 36.952 bij alleenstaanden of € 73.904 bij stellen? Dan telt 4% van het vermogen boven dat bedrag mee bij de berekening van de eigen bijdrage.

De eigen bijdrage is voor mensen met een modulair pakket thuis of een persoonsgebonden budget per maand minimaal € 30,40 en maximaal € 933,60. Voor

“Het Land van Omzien: niet gedicteerd door instituties, maar gedragen door burgers”

We bouwen samen aan zorg en ondersteuning die wérkelijk om mensen gaan.

mensen die korter dan vier maanden in een instelling wonen minimaal € 212,60 per maand en maximaal € 1.115,80 (lage eigen bijdrage). Voor mensen die langer dan vier maanden in een instelling wonen minimaal € 0 en maximaal € 3.061,80 (hoge eigen bijdrage).

Jeugdwet

Per 1 januari 2026 treedt de nieuwe wet Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg in werking. Deze wet verplicht gemeenten om regionaal samen te werken bij de inkoop van (hoog)specialistische jeugdzorg. Ook is vastgelegd welke vormen van zorg hieronder vallen. De wet regelt dat aanbieders aan financiële eisen moeten voldoen, zodat minder jongeren na een faillissement zonder zorg komen te zitten. De taken van de Jeugdautoriteit hebben nu een wettelijke verankering.

Wet maatschappelijke ondersteuning

De maandelijkse bijdrage is in 2026 € 21,80 per maand (was € 21 in 2025). De inkomensafhankelijke eigen bijdrage is uitgesteld naar 2027. Dat komt door vertraging in het wetstraject.

Wat doet LOC in 2026?

Wie we zijn en wat we doen

Bij LOC geloven we dat ieder mens recht heeft op een leven dat ertoe doet. Een leven met eigen keuzes, eigen wensen - en mensen om je heen die echt luisteren.

Daarom bouwen we samen aan zorg en ondersteuning die wérkelijk om mensen gaan.. We zijn een netwerk van mensen en organisaties die het anders willen. Socialer. Warmer. Waardevol. Echte zeggenschap. We brengen mensen samen, versterken initiatieven en zorgen dat iedereen gehoord wordt.

We ondersteunen cliëntenraden, zorg- en welzijn-organisaties en initiatieven met advies, trainingen, publicaties, inspiratie en netwerkbijeenkomsten. We behartigen belangen en begeleiden trajecten rondom (mede)zeggenschap, waardevolle zorg en organisatie-ontwikkeling. Altijd vanuit de leefwereld van mensen. Met onze expertise helpen we mensen om hun stem te laten klinken, zodat deze ook daadwerkelijk gehoord wordt. Van cliëntenraad tot zorgorganisatie bouwen we zo samen aan waardevolle zorg waarin ruimte is voor relaties van betekenis. Dat doen we Altijd dichtbij. Altijd in verbinding. Altijd als mens.

Waar we aan werken

We werken aan het Land van Omzien. Het is een samenleving waarin zorg en welzijn niet uit systemen komen, maar uit mensen zelf. Waar gemeenschap, eigenaarschap en zeggenschap de grondtoon vormen. Het is de belofte van een land dat niet wordt gedicteerd door instituties, maar gedragen door burgers. Het Land van Omzien is geen droom, geen utopie. Het bestaat al. In gemeenschappen, in wat mensen stilletjes doen voor elkaar. Maar om dit land echt te laten bloeien, moeten

In het Land van Omzien maken we samen ruimte voor wat al groeit.

we het samen zichtbaar maken en ondersteunen. Iedereen kan inwoner zijn, ieder initiatief telt. Samen maken we ruimte voor wat al groeit: een samenleving waarin we naar elkaar omzien.

In 2026 zal LOC (samen met partners) als bondgenoot en als expert helpen om het Land van Omzien dichterbij te brengen. Bij de ondersteuning van cliëntenraden, bij het ondersteunen van lokale zeggenschap en bij het ondersteunen van zorg- en welzijnsorganisaties.

Nieuwe communicatie

We gaan onze informatievoorziening verbeteren. In de loop van 2026 hebben we een totaal nieuwe website met meer mogelijkheden. Zo zit er een betere zoekfunctie op en openen we een webwinkel. Daarin zijn de producten en diensten van LOC vindbaar. Diverse producten zijn voor leden van LOC gratis. Ook zijn er links naar andere

“We versterken onze dienstverlening aan cliëntenraden en lokale gemeenschappen”

organisaties waar we nauw mee samenwerken. De nieuwe website is erg overzichtelijk en kent ook filters per sector. Zodat het makkelijker is de informatie te vinden die jij nodig hebt. Naast geschreven tekst is er meer aandacht voor podcasts en webinars.

(Mede)zeggenschap in organisaties en buurten

We versterken onze dienstverlening aan cliëntenraden en lokale gemeenschappen. Zodat zij optimaal kunnen werken aan het Land van Omzien. Naast het bestaande aanbod hebben we nieuwe diensten zoals:

- Intervisie via de methode De Mat. We hebben daar al goede ervaringen mee bij ondersteuners van cliëntenraden en bieden het nu ook aan cliëntenraden aan.
- We bieden ook diensten aan, speciaal gericht op cliëntenraden en mensen in de gehandicaptensector.
- Ondersteuning bij de invoering van de Generieke kompassen in de ouderenzorg en gehandicaptenzorg. We maken een leergang met allerlei ondersteuningsmateriaal.
- Onderzoekende dialogen: alle betrokkenen bij de zorg of de buurt gaan met elkaar in gesprek om tot waardevolle oplossingen en inzichten voor een actueel vraagstuk of thema te komen.
- Kampvuurgesprekken: tijdens zo'n gesprek zijn er mensen aanwezig die allerlei verschillende rollen vervullen binnen een zorgorganisatie of buurt. Zij gaan het gesprek aan vanuit wat hen als mensen bezighoudt en niet vanuit hun rol of functie.

Land van Omzien in zorg- en welzijnsorganisaties

We helpen zorg- en welzijnsorganisaties in het werken aan het Land van Omzien. Dat doen we door steeds samen met de organisaties te zoeken wat zij nodig hebben om stappen te zetten. Tempo en vorm kunnen

verschillen, maar we werken samen aan onze droom. We brengen organisaties bij elkaar in een netwerk. Zodat ze van elkaar kunnen leren en zich gesteund voelen als het moeilijk wordt. We leggen ook contact met overheden en systeempartijen als er knelpunten zijn.

Informer en beïnvloeden

LOC heeft door de jaren heen een groot netwerk opgebouwd: bij ministeries, parlement, brancheorganisaties, inkopers en toezichthouders. Met hen bespreekt LOC regelmatig wat er onder cliëntenraden, burgers en in zorg- en welzijnsorganisaties leeft. In 2026 is de vorming van een nieuwe regering een belangrijk speerpunt. We zullen steeds de aandacht voor menselijkheid en (mede) zeggenschap blijven vragen. Samen met andere landelijke organisaties reageren we op de evaluatie van de Wmcz. Ook de herziening van de Wet zorg en dwang en de Wet verplichte ggz vragen aandacht.

Meer informatie

Via bijeenkomsten, Zorg & Zeggenschap, digitale nieuwsbrieven, websites en socialemediakanalen zullen we in 2026 communiceren wat we doen. En vooral wat we bereiken.

Uiteraard zijn we ook in 2026 bereikbaar voor vragen en suggesties. Onze Vraagbaak is op werkdagen geopend via 030 2843200 of vraagbaak@loc.nl

Zie ook het artikel op pagina 12 over de acties van LOC in het kader van de formatie. Op pagina 34-38 gaan we dieper in op de Participatiecoalitie en lokale zeggenschap.

Marthijn Laterveer is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

LOC helpt mensen hun stem te laten klinken, zodat deze ook daadwerkelijk gehoord wordt.

De mens weer centraal in zorg en welzijn

Acties LOC rondom kabinetsformatie

Tekst: **Marthijn Laterveer**

Na de Tweede Kamerverkiezingen op 29 oktober is het traject om tot een nieuw kabinet te komen in volle gang. LOC gebruikt deze periode om het belang van een goede (mede) zeggenschap te benadrukken. Dat doen we onder andere via een brief aan de informateur en de formateur én door nieuwe Kamerleden te vertellen wat er in de zorg speelt.

Achtpuntenplan

Voor de informateur en formateur heeft LOC een achtpuntenplan menselijkheid en zeggenschap gemaakt. Daarin pleiten we ervoor om in zorg en welzijn de mens weer werkelijk centraal te stellen. In plaats van protocollen, wetten en meetsystemen. Ook willen we de zeggenschap over zorg en welzijn veel meer bij mensen in buurten en dorpen neerleggen. Zodat er ruimte ontstaat voor lokaal maatwerk. En systemen mensen dienen in plaats van omgekeerd.

Tweede Kamer

In de Tweede Kamer zitten veel nieuwe leden. Zij zijn veelal nog niet op de hoogte van wat er speelt binnen de

zorg. Daarom legt LOC contact met hen en vertelt ze wat cliëntenraden en andere bij LOC betrokken mensen in de praktijk meemaken. We hebben de ervaring dat juist praktijkverhalen helpen om tot gewenste veranderingen te komen.

Samenwerking

Waar mogelijk trekken we in de belangenbehartiging op met andere landelijke en regionale organisaties. Zoals binnen de Participatiecoalitie over lokale zeggenschap en met collega-organisaties rond de evaluatie van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen. Zo kunnen we maximaal invloed uitoefenen in Den Haag.

Zie ook pagina 8 over de ontwikkelingen in 2026.

Marthijn Laterveer is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

***“Maximaal invloed
uitoefenen in den Haag”***

Hulp en ondersteuning LOC bij versterking cliëntenraden jeugdzorg

Visie medezeggenschap basis van succes

Tekst: **Jessica Tokaya**

Sinds 2020 geldt de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz) ook voor de jeugdsector. LOC Jeugd heeft een actieplan opgesteld om de (mede)zeggenschap in de jeugdzorg te versterken. Met dienstverlening op maat helpt LOC Jeugd cliënten- of jongerenraden met passende waardevolle medezeggenschap.

Nog lang niet bij elke jeugdzorgorganisatie is de (mede) zeggenschap sinds de invoering van de wet gerealiseerd. Belangrijk is samen te kijken welke vorm van medezeggenschap bij jouw cliëntenraad en jouw organisatie past. En als we met elkaar hebben verkend welke vorm van medezeggenschap geschikt is, kunnen we afspraken maken wat nodig is om dit voor elkaar te krijgen. Op gelijkwaardige basis. Met elkaar, voor elkaar en van elkaar.

LOC Jeugd kan ondersteunen bij:

- het ophalen van de gezamenlijke visie ten aanzien van medezeggenschap;
- het (nog beter) organiseren van de medezeggenschap;
- het opzetten van een cliëntenraad;
- het verstevigen van je positie als cliëntenraad:
 - door het vergroten van je kennis rondom rechten en plichten;
 - door het opstellen van je eigen jaarplan;

- door het vergroten van je communicatie met je achterban;
- en waar jij zelf nog behoefte aan hebt!

Meer informatie: Adviseurs Jeugd Jessica Tokaya (j.tokaya@loc.nl) of Daisy Hatusupy (d.hatusupy@loc.nl) of via vraagbaak@loc.nl

Het actieplan is te vinden via www.loc.nl/plan-mz-jeugd

Meer informatie over de dienstverlening van LOC: www.loc.nl/lidmaatschap-en-dienstverlening

Zie ook het artikel op pagina 14 over Radicale vernieuwing jeugdzorg en pagina 18 over de cliëntenraad Accare.

Jessica Tokaya is als adviseur medezeggenschap Jeugd verbonden aan LOC.

Inventarisatie deelnemers vernieuwingsbeweging

Op drie fronten actie nodig

Tekst: **Douwe Dronkert**

De aan de vernieuwingsbeweging deelnemende jeugdzorg-, jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsorganisaties willen niet alleen de huidige situatie verbeteren, maar geven aan dat een fundamentele transformatie nodig is van de ondersteuning van jeugd. Ze hebben in kaart gebracht: wat hebben we hiervoor te starten, te stoppen en wat moeten we terugdraaien?

In onze eerdere berichten was al te lezen hoe de vernieuwingsbeweging in de jeugdzorg tot stand kwam, op initiatief van LOC Waardevolle zorg. Op basis van de ervaringen en ideeën van ervaringsdeskundigen, (groot)ouders, cliëntenraadsleden en professionals die vanaf het eerste uur actief betrokken zijn. In de eerdere updates was ook te lezen waarom de deelnemers positief zijn over de mogelijkheden van deze beweging, om

te werken aan een samenleving waarin jeugdbescherming niet meer nodig is. Hoe staat het er nu voor?

Om te kunnen komen tot een fundamentele transformatie van de ondersteuning van jeugd, is op drie fronten vernieuwing nodig. Dat is naar voren gekomen uit een brede inventarisatie die de deelnemende organisaties binnen de beweging met elkaar maakten. Er zijn allerlei mogelijke acties in kaart gebracht die bij zouden kunnen dragen. Onderverdeeld in drie hoofdthema's: 1) starten en aanleren; 2) stoppen en afleren; 3) terugdraaien en rechtzetten.

“Kinderen en ouders moeten gewoon zichzelf kunnen zijn en van daaruit bijdragen aan de samenleving”

Starten en aanleren

In plaats van dat er voor en over kinderen, jongeren en ouders besloten wordt, moet dat door en met hen gebeuren. Van kleins af aan overal in de samenleving, in buurten en wijken, zodat veel problemen in de eerste

Deelnemers aan de vernieuwingsbeweging hebben allerlei acties in kaart gebracht.

plaats niet hoeven te ontstaan. Dit moet gebeuren op basis van wat kinderen, jongeren en ouders zelf aangeven dat voor hen belangrijk is in hun leven, en waar volgens hen uitdagingen liggen. Kinderen en ouders moeten gewoon zichzelf kunnen zijn en van daaruit kunnen bijdragen aan de samenleving. In plaats van vooral aan ideaalbeelden en normen te moeten voldoen. Met als uitgangspunt dat kinderen zoveel mogelijk in hun eigen omgeving (thuis) op moeten kunnen groeien. Als er dan daadwerkelijk hulp nodig is, is dat vaak op andere terreinen dan jeugdzorg of jeugdbescherming, zoals hulp met de financiën of (andere) ondersteuning van ouders. Situaties hoeven zo veel minder uit de hand te lopen, aldus de deelnemers.

Hiervoor zijn nieuwe manieren van werken nodig om mensen in hun eigen omgeving te kunnen ondersteunen, geven zij aan. Op laagdrempelige, veelal ook informele, en altijd gelijkwaardige wijze. Veel hulp, ondersteuning en zorg is geprofessionaliseerd en weggehaald bij mensen zelf en de netwerken waarin zij actief zijn. De beschikbare praktijkvoorbeelden van hoe mensen elkaar lokaal kunnen steunen, kunnen nog veel meer benut worden. Net zoals dat er geïnvesteerd wordt in de ontwikkeling van professionals, kan er geïnves-

***“Het contact dat nu
voorwaardelijk is, moet
onvoorwaardelijk,
gelijkwaardig zijn”***

teerd worden in hoe mensen zichzelf en elkaar kunnen ondersteunen. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) en Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) zouden steeds leidend moeten zijn. En feitenonderzoek, een gedeelde verklarende analyse, transparantie en rechtsbescherming moeten een centrale rol spelen.

Dit vergt veel van professionals die de kwaliteiten en vaardigheden om dit te kunnen ondersteunen vanuit hun opleiding vaak nog niet geleerd krijgen. Ook vergt een ander de nodige levenservaring, terwijl nu heel jonge mensen vaak zware verantwoordelijkheden krijgen. Investeren in benaderingen zoals de presentie-benadering kan de nodige transformatie ondersteunen. Vormen zoals de eerder binnen de beweging gevoerde ‘Kampvuurgesprekken’ kunnen een aanzet tot dit alles

De effectiviteit van hulp moet nagegaan worden: “Stoppen met wat niet werkt.”

geven. Goede voorbeelden structureel een podium geven, kan aanstekelijk werken. Net als het creëren van tijd en ruimte voor professionals. Dat kan onder meer door te investeren in de acties onder de andere hoofdthema's ‘Stoppen en afleren’ en ‘Terugdraaien en rechtzetten’. Het betrekken van kritische(r) mensen bij de vernieuwing kan bovendien een en ander versnellen.

Stoppen en afleren

Vertrouwen, welzijn en mogelijkheden van kinderen en ouders kunnen zo voorop komen te staan, in plaats van vooral de risico's en risicomijdend gedrag wat nu ook problemen creëert. De deelnemende organisaties geven aan te willen werken aan een samenleving waarin de inzet van jeugdbescherming(smaatregelen) niet meer nodig is. Dat zij daarvoor willen stoppen met ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen. Daartoe is het volgens hen nodig dat het contact dat nu voorwaardelijk

“Wat hebben we nog te leren met elkaar”

is, onvoorwaardelijk wordt en gelijkwaardig. “Dus bij situaties waar op dwang aangestuurd wordt, moeten we bevragen of onze inzet wel aan de orde is.” Hiervoor is het essentieel om te stoppen met het denken/handelen vanuit aannames of meningen. En de effectiviteit van hulp moet nagegaan worden: “Stoppen met wat niet werkt.” Dit vergt standvastigheid, elkaar scherp houden en blijven bevragen.

Terugdraaien en rechtzetten

Om de moeilijke beslissingen die hiermee gepaard gaan te kunnen maken, is een lonkend perspectief nodig, zoals naar voren kwam onder ‘Starten en aanleren’. Vanuit de beweging Radicale vernieuwing jeugdzorg is dit al eerder uitgewerkt in de Toekomstvisie Jeugd. Zonder uitnodigend perspectief op de richting die de ondersteuning van jeugd uit kan gaan, kan het ondoenlijk voelen om grote uitdagingen aan te gaan. Zoals het opnieuw bekijken van alle huidige dossiers om te zien of kinderen terecht met beschermingsmaatregelen te maken hebben/uit huis geplaatst zijn, om te toetsen of deze op feiten en kinderrechten gebaseerd zijn. En bijvoorbeeld het herstellen van familiebanden daar waar dingen mis gegaan zijn. Of het erkennen van door kinderen, jongeren en ouders geleden schade, en excuses hiervoor. Om vervolgens het geleerde weer te kunnen integreren in de nieuwe werkwijzen, en bij ‘Stoppen en afleren’, om herhaling te voorkomen.

Voorbij de grenzen van het systeem

Deelnemers beraden zich nu over concrete manieren waarop zij hier de komende tijd verder vorm en inhoud aan willen geven, met ondersteuning van LOC. De betrokken bestuurders lopen zelf aan tegen de grenzen van het huidige jeugdzorgsysteem en wat daarbinnen haalbaar is. Ze spreken over een eigenlijk ‘onmogelijke opdracht’. Voor de fundamentele vernieuwing is het essentieel dat bestuurders actief betrokken zijn. Maar het zijn de kinderen, jongeren, ouders en ervaringsdes-

Goede voorbeelden structureel een podium geven, kan aanstekelijk werken.

kundigen, de mensen uit hun netwerk, omgeving en de professionals en cliënten- en jongerenraden daaromheen, die dag in dag uit met elkaar het verschil maken. Hoe iedereen die dat wil een rol in de verdere vernieuwing kan spelen, wordt nu verkend.

Intussen

Intussen wordt er door deelnemende organisaties regelmatig een beroep gedaan op de ervaringsdeskundigen die vanaf het eerste uur bij de beweging betrokken zijn. “Dat is wat Radicale vernieuwing jeugdzorg me brengt, dat ik erjaar: wat hebben we nog te leren met elkaar? Dus naast de concrete acties is de ruimte die de beweging biedt voor reflectie en leren belangrijk.” Aldus een van de bestuurders. Een concrete actie die hieruit voortvloeit, die deelnemende organisaties hebben opgepakt in het kader van ‘Terugdraaien en rechtzetten’, heeft de voorlopige werktitel ‘Stopknop’. Er zijn situaties in de zorg voor jeugd waarin gezinnen schade wordt

berokkend, die ondanks noodkreten van betrokkenen of experts niet gestopt en rechtgezet worden. Voor zulke gevallen moet er een ‘Stopknop’ komen; in een volgend artikel meer hierover.

Deelnemende organisaties: D3 (Dromen, Durven, Doen), Dushi Huis, Entrea Lindenhout, Fier, Jarabee, Jeugdbescherming Gelderland, Jeugdbescherming Regio Amsterdam, Jeugdbescherming West, Leger des Heils Jeugdbescherming, Levvel, Partners voor Jeugd, Samen Veilig Midden-Nederland (SAVE), Sterk Huis en WIJindhoven.

Meer informatie:

www.radicalevernieuwing.nl/jeugdzorg

Zie ook het artikel op pagina 18 over de cliëntenraad van Accare en de rubriek Cliënt & raad op pagina 46.

Douwe Dronkert organiseert betrokkenheid voor LOC.

Cliëntenraadsvoorziter Annet van Woerdekorn
jeugdzorgorganisatie Accare:

“Samenwerking op gelijkwaardige basis maakt ons succesvol”

Tekst: Jessica Tokaya

LOC zet zich in voor versterking van de (mede)zeggenschap in de jeugdzorg. De stem van jongeren en (pleeg)ouders laten horen is de sleutel tot waardevolle medezeggenschap. Een interview met Annet van Woerdekorn, voorzitter cliëntenraad Accare (kinder- en jeugdpsychiatrie), over de kracht van medezeggenschap. “Onze jongeren zijn heel gedreven.”

Wat is jouw achtergrond?

“Ik ben Annet, moeder van twee kinderen. Mijn dochter is al meerdere jaren onder behandeling van Accare. Als broer van, is mijn zoon daar ook kort onder behandeling geweest. Er is nog steeds onvoldoende aandacht voor de ‘brusjes’. Want ook een zus of broer ondervindt gevolgen als er binnen het gezin sprake is van jeugdzorg. Daarnaast ben ik werkzaam bij RIBW (beschermde en begeleid wonen) waar ik begeleider ben van de cliëntenraad.”

Hoe kwam je terecht in het cliëntenraadswork?

“Vanuit Accare ben ik zo’n vijf jaar geleden gepolst. Het leek me wel wat. Ook omdat ik van origine jeugdhulpverlener ben. Maar vooral omdat ik als moeder dingen tegenkwam die ik graag anders had gezien. Ik had niet altijd het gevoel dat ik begrepen werd en was net als andere ouders zoekende bij wie ik wel terecht kon. Ook ouders hebben immers aandacht nodig. Ik ben iemand

die vindt dat je niet alleen moet klagen maar er ook iets mee moet doen.”

Geef eens een inkijkje in de cliëntenraad?

“De raad bestaat uit vijf ouders en vier jongeren, die nog cliënt zijn bij Accare. Gezien de reisafstanden komen we vijf keer per jaar online bij elkaar met het bestuur. Daarnaast zien we elkaar ook vijf keer per jaar online zonder bestuur. Iedereen is bijna altijd aanwezig, voelt zich betrokken en draagt zijn of haar steentje bij. Maar als er thema’s worden besproken die te dicht bij een van ons komen, kan er gekozen worden om op dat moment even uit te checken. Dat is ook goed en die ruimte moet er zijn.”

Waar zit volgens jou vooral het succes van de raad in?

“We worden serieus genomen. Bij besluitvorming worden we aan de voorkant meegenomen. Vaak al ver

“Iedereen voelt zich betrokken en draagt zijn of haar steentje bij”

Annet van Woerdekom: “Er is onvoldoende aandacht voor de ‘brusjes’, broers en zusjes in het gezin dat jeugdzorg krijgt.”

voor de advies- en instemmingsfase. Gedurende het hele proces worden we geïnformeerd. En we mogen er dan ook wat van vinden, niet pas als we een advies of instemming moeten verlenen. Onze bestuurder neemt ons serieus. Maar ook onze jongeren zijn gedreven. Ze denken actief mee, lezen uitvoerig bepaalde stukken en stellen goede maar kritische vragen aan de bestuurder. We worden niet als last gezien maar als adviesorgaan. Dat samenspel, de samenwerking op gelijkwaardige basis, maakt het dat onze cliëntenraad succesvol is - althans in mijn ogen.”

Wat zou je willen meegeven aan andere cliëntenraden die nog niet zo ver zijn?

“Dat je het gesprek écht aangaat. Dat de communicatie niet alleen schriftelijk verloopt, bijvoorbeeld via adviesaanvragen. En zorg dat je als raad tijdig wordt meegenomen in ontwikkelingen.”

Wat wil je de komende jaren bereiken?

“Ondanks dat ik onze cliëntenraad als succesvol ervaar, zie ik uiteraard ook nog kansen en uitdagingen. We hebben als raad nog stappen te zetten. Maar het fundament, de onderlinge chemie is er. We willen bijvoorbeeld meer communicatie en verbinding met de achterban. Maar ook nog meer inzetten op onze eigen agenda, ons eigen jaarplan.”

Hoe zie jij een mogelijke samenwerking met LOC?

“Via mijn werkgever RIBW, die lid is van LOC, kom ik erachter dat er veel meer te halen is bij LOC dan dat nu gebeurt. Om ook bewust te zijn en te blijven hoe wij ons als raad kunnen ontwikkelen met behulp van trainingen of netwerkbijeenkomsten, gaan we kijken naar eventuele samenwerking. Net als andere cliëntenraden willen we met hulp van LOC onze positie waar mogelijk verstevigen.”

Meer informatie:

Wil je onderzoeken of jouw jongeren-, ouder- of cliëntenraad kan worden versterkt? Neem contact op met Jessica Tokaya (j.tokaya@loc.nl) of Daisy Hatusupy (d.hatusupy@loc.nl).

Op www.clientenraad.nl/publicaties is de brochure ‘De kracht van verbinding’ te vinden.

Beluister ook de WaardeCast, de podcast waarin LOC-bestuurder Mieke Hollander in gesprek gaat over ‘Betekenisvolle jeugdparticipatie.’

Zie ook pagina 13 over de dienstverlening van LOC aan cliëntenraden in de jeugdzorg en pagina 14 over Radicale vernieuwing jeugdzorg.

Jessica Tokaya is als adviseur medezeggenschap Jeugd verbonden aan LOC.

Karin de Kruijf en Leo Koole over belang begrijpelijke taal (levens)testament

“Goed dat er een onafhankelijke notaris is”

Tekst: **Pien Heuts**

Mensen met een licht verstandelijke beperking of ouderen met beginnende dementie moeten op een laagdrempelige manier gebruik kunnen maken van de notaris. Bij het opstellen van akten zoals een testament of levenstestament is het belangrijk dat je snapt welke afspraken je vastlegt. Karin de Kruijf en Leo Koole vertellen over hun ervaringen.

“De mooiste dag van mijn leven”, zegt Karin de Kruijf (61), terwijl ze door het fotoboek bladert. Samen met echtgenoot Leo Koole (60) straalt ze op elke pagina. “We hadden eerder al in een samenlevingscontract alles geregeld, maar met elkaar trouwen was onvergetelijk.”

Karin en Leo leerden elkaar in 2008 tijdens een vakantie voor mensen met een licht verstandelijke beperking kennen. Daar op Tenerife klikte het meteen. “In een barretje pakte ik haar hand en heb ‘m nooit meer losgelaten”, vertelt Leo. Drie jaar later kregen ze een huurhuis via de zorgorganisatie toegewezen. Karin: “We zijn aan elkaar verknocht, maar zijn het niet altijd met elkaar eens hoor. We doen veel leuke dingen, houden van uitstapjes.” Leo: “Drie keer per jaar gaan we naar André Rieu en komende zomervakantie hebben we een huisje gehuurd bij de Efteling en midden in het safaripark De Beekse Bergen.”

“We hadden al een samenlevingscontract, maar met elkaar trouwen was onvergetelijk.”

Beiden hebben een druk leven. Leo werkt vijf dagen per week in Tiel waar hij magazijnmedewerker is. Karin is via de sociale werkvoorziening gedetacheerd als orderpicker bij Deli Home in Gorinchem. Ze zijn actief in de PKN-kerk, lid van de Adviesraad van LOC/Raad op Maat en actief in de Landelijke Federatie Belangenverenigingen, door en voor mensen met een verstandelijke beperking.

Geen gesodemieter

Lang voordat Leo en Karin in 2015 trouwden stapten ze naar de notaris om een samenlevingscontract af te sluiten. Karin: “De moeder van Leo heeft ons geholpen alle spullen op te schrijven. De notaris was aardig. We konden het goed volgen. Ook de rekening. Haha.” Omdat het stel ook de nalatenschap wilde vastleggen, lieten ze in 2024 een testament opstellen. “We willen dat onze erfenis naar goede doelen gaat. Van dingen aan familie nalaten, komt alleen maar gesodemieter.” Leo knikt instemmend. Hij moet zich vanwege slechthorendheid inspannen het gesprek te volgen.

Levenstestament privé

Over een tijdje willen Karin en Leo ook een levenstestament laten opstellen. Daarin worden dan de financiële, medische en persoonlijke zaken geregeld. Karin: “Als

“Als een van ons wegvalt, moet het voor de ander goed geregeld zijn”

Aen van ons niet meer wilsbekwaam is, moet de ander over de financiën, rekeningen en medische zaken kunnen beslissen. Als de stekker er bijvoorbeeld uit moet. Het is fijn dit met een onafhankelijke notaris te bespreken. Goed dat dat kan. We hebben een aantal uren begeleiding per week bij ingewikkelde brieven van de gemeente of andere instanties. Dat is fijn. Maar de zaken die we in een levenstestament vastleggen zijn te privé om zo maar bij een begeleider op tafel te leggen. Dat geldt ook voor adviseurs van LOC/Raad op Maat.”

Zeggenschap recht ieder mens

Loes den Dulk, adviseur en trainer bij LOC/Raad op Maat, heeft in het verleden lezingen en trainingen aan notarissen gegeven en meegedacht over het verbeteren van de toegankelijkheid van het notariaat voor mensen met een licht verstandelijke beperking. “Het is heel belangrijk dat zij, maar ook bijvoorbeeld ouderen met een medische indicatie die gevolgen kan hebben

voor het verstandelijk vermogen, snappen wat ze bij de notaris afspreken”, vertelt ze. “Zeggenschap over zaken in het leven, zoals een testament of levenstestament, is het recht van ieder mens; dat vraagt een andere inzet van de notaris. De toegankelijkheid kan verbeteren door wat meer de tijd te nemen voor het gesprek, het tempo van uitleggen te verlagen, eenvoudige woorden te gebruiken en bijvoorbeeld plaatjes te gebruiken. Het is aan de notaris - en sommigen doen dat heel goed - om vragen te stellen om te checken of mensen het begrijpen. Ook om na te gaan of iemand wilsbekwaam is. Het is de wettelijke plicht van de notaris om te bepalen of iemand de gevolgen van het ondertekenen van een akte kan overzien.”

www.clientenraad.nl en www.raadopmaat.org

Notaris Daniëlle van Iperen-Roepers

“Het is belangrijk cliënten op hun gemak te stellen”, weet notaris familierecht Daniëlle van Iperen-Roepers van kantoor Ellens & Lentze. “Gewoon door even te kletsen. Te vragen of ze het hebben kunnen vinden of over ons monumentale pand in Den Haag. Ik zit 28 jaar in het vak en kan mensen goed inschatten. Het moet je als notaris liggen bij klanten aan te sluiten. Als het nodig is gebruik ik Jip- en Janneketaal. Dan vertaal ik bijvoorbeeld ‘vermogen’ in ‘centjes’ en ‘spulletjes’. Ook maak ik tekeningetjes. Of gebruik ‘Steffie.nl’ waar ingewikkelde zaken eenvoudig worden uitgelegd. Dat is niet alleen voor mensen met een licht verstandelijke beperking of ouderen met beginnende alzheimer noodzakelijk, maar ook voor mensen die de taal niet goed

Notaris Daniëlle van Iperen-Roepers: “Als het nodig is gebruik ik Jip- en Janneketaal.”

spreken of laaggeletterd zijn. Ik neem altijd de tijd en stel zo nodig veel controlevragen. Als het om cliënten in een verpleeghuis of andere zorginstelling gaat, ga ik de eerste keer vaak op bezoek.

Op hun eigen bank voelen mensen zich meer op hun gemak. Vaak is er een zoon of dochter bij. Ik ben me er dan heel bewust van dat ik praat mét de cliënt en niet óver diegene. Als er sprake is van een beperking van het verstandelijk vermogen, zijn cliënten daar vaak heel open over. Ze hebben dan bijvoorbeeld een verklaring van de arts of een casemanager heeft geadviseerd zaken vast te leggen bij de notaris. Bijvoorbeeld het testament te wijzigen nu het nog kan. Bij mensen met een licht verstandelijke beperking valt me elke keer weer op dat, als ze eenmaal op hun gemak zijn, hele goede en heldere vragen stellen. Zij durven andere vragen te stellen dan de gemiddelde Nederlander. ‘Vindt u het niet gek dat ik hier ben?’ ‘Kan ik ook een levenstestament laten opstellen?’”

De portemonnee van de cliëntenraad

De raad bepaalt?

In deze rubriek getiteld ‘Wist je dat’, vind je handige weetjes: over de voordelen van LOC-dienstverlening en het LOC-lidmaatschap. Want nog niet iedereen heeft ontdekt wat je daar aan kunt hebben.

Cliëntenraden zijn zich vaak niet bewust hoe wezenlijk het werk is dat zij (kunnen) doen. In uitdagende tijden voor zorgorganisaties om goede zorg te kunnen bieden, merkt LOC dat er vanuit de top van organisaties besloten wordt of raden ondersteuning van LOC kunnen krijgen of niet. Dit zou de beslissing van de cliëntenraad zelf moeten zijn, die als geen ander het cliëntenperspectief kan vertegenwoordigen in de organisatie.

“Juist bij bezuinigingen kan de cliëntenraad onmisbare invloed uitoefenen”

Cliëntenraden denken vaker: als er minder geld is, dan maar bezuinigen op de cliëntenraad. Maar is het écht zo dat als de raad minder geld krijgt, er meer handen aan het bed komen cq. betere zorg? LOC ziet keer op keer dat juist bij bezuinigingen de cliëntenraad onmisbare invloed kan uitoefenen, voor lokaal beleid waar alle cliënten baat bij hebben. Onderzoek toont bovendien aan dat raden vaak onvoldoende gefaciliteerd worden.

www.loc.nl/lidmaatschap-en-dienstverlening

Tekst: **Douwe Dronkert**

Publicatie over kwaliteit vanuit relaties

‘Leren en rekenschap geven vanuit waardevolle zorg’

Tekst: Vera Jansweijer en Douwe Dronkert

Nieuwe manieren van leren. In plaats van de vraag ‘Doen we de dingen goed’ verschuift deze naar ‘Doen we de goede dingen’? Dat is de uitnodiging in de zoektocht naar samen ontdekken, ervaren en bouwen aan een andere manier van leren en verantwoorden oftewel ‘rekenschap geven’ in de langdurige zorg.

Van cijfers en metingen naar dialoog, van controle naar waardevol leven - gestuurd door hoe elk uniek mens die zorg ontvangt dat voor zich ziet. Echte rekenschap ontstaat van binnenuit en in interactie in de relatie met de mens die zorg ontvangt - dat is de essentie van andere manieren van leren en verantwoorden.

In 2024 en 2025 gingen zorgorganisaties die deelnemen aan de door LOC Waardevolle zorg geïnitieerde beweging Radicale vernieuwing, en partners uit dit landelijke

netwerk (zoals inspectie, zorginstituut, zorgkantoren, Actiz), op ontdekkingstocht. In de nieuwe reflectienotitie met de titel ‘Leren en rekenschap geven vanuit waardevolle zorg’ presenteren we een schat aan uitkomsten en inzichten over leren en rekenschap geven vanuit de dagelijkse zorgpraktijk. Een praktijk waarin leren en betekenis geven centraal staan, niet het systeem. Volledig in dienst van een waardevol leven van mensen die aan onze zorg zijn toevertrouwd.

Geen toegevoegde waarde

In 2023 en 2024 besloten zorgorganisaties binnen de beweging Radicale vernieuwing te stoppen met het verplicht aanleveren van indicatoren voor basisveiligheid in de verpleeghuiszorg. In totaal sloten meer dan zestig zorgorganisaties zich bij deze actie aan. De metingen hadden weinig tot geen toegevoegde waarde, vonden ze. Sterker: die verplichte metingen en de verantwoor-

“Echte rekenschap ontstaat in de relatie met de mens die zorg ontvangt”

“Hoe behouden we richting zonder te vervallen in controle?”

Hoe draagt dit zichtbaar bij aan een waardevol leven voor de mensen om wie het gaat? Meten we wat ertoe doet? En hoe delen we wat we leren op een manier die past bij praktijk en relatie - niet (alleen) bij verantwoording afleggen?

Daarnaast stelden we verdiepende reflectievragen: hoe verschuiven we rekenschap van externe verantwoording naar betekenisvol leren in de praktijk? Hoe gaan we om met het ongemak dat ontstaat zodra we vaste systemen loslaten en ruimte geven aan lokale betekenisgeving? Hoe creëren we ruimte zonder vrijblijvendheid? Of andersom: hoe behouden we richting zonder te vervallen in controle? Deze vragen onderzochten we met 25 deelnemers en partners van het netwerk (uit de zorg in het verpleeghuis en thuis, langdurige ggz en gehandicaptenzorg) in de serie onderzoekende dialogen.

We bieden met de publicatie geen pasklaar model, maar een uitnodiging om samen te ontdekken, ervaren en bouwen aan een nieuw samenspel tussen praktijk, beleid en samenleving.

Kijk op www.radical vernieuwing.nl/rekenschap.

Zie ook:

www.radical vernieuwing.nl/onderzoekendedialoog

***Douwe Dronkert organiseert betrokkenheid voor LOC.
Vera Jansweijer is coördinator Radicale vernieuwing.***

ding van de uitkomsten aan het Zorginstituut Nederland namen een onevenredig groot deel van de zorgtijd van medewerkers en organisaties in beslag. Terwijl zij het reflecteren op hun handelen wél heel belangrijk vonden. Zij voelen zich immers verantwoordelijk voor de vaak kwetsbare mensen die aan hun zorg zijn toevertrouwd. Alleen de manier waarop verantwoording afgelegd moest worden in jaarlijkse indicatoren, past volgens hen niet bij waardevolle zorg. Samen met cliëntenraden pleitten zij voor een fundamentele herziening van de wijze waarop kwaliteitsmeting, leren en verantwoording in de langdurige zorg plaatsvinden. De beweging Radicale vernieuwing startte een serie van lerende en onderzoekende dialogen over welke manieren van leren en verantwoorden wél waardevol zijn. Over de uitkomsten en inzichten daarvan gaat deze publicatie.

Kernvragen en uitnodiging

De kernvragen van de zoektocht naar waardevolle wijzen van leren en verantwoorden werden: wat heb je nodig om binnen de organisatie te leren en te ontwikkelen?

Foto: iStock

Brood

Elk jaar berekent LOC Waardevolle zorg de bedragen voor broodkosten in instellingen voor langdurige zorg (Wlz), zoals verpleeghuizen, ggz- en gehandicaptenzorg, maar ook voor mensen die volledige zorg thuis (vpt) krijgen. De zorginstelling betaalt de broodmaaltijden. Maar bewoners/cliënten en zorginstelling kunnen ook afspreken dat de mensen die zorg nodig hebben zelf voor hun broodmaaltijden zorgen. En daarvoor dan geld van de instelling krijgen. Dat mag alleen als de bewoner/cliënt daarmee instemt. En als de zorg daarmee goed gewaarborgd is.

Is dat het geval dan kan de zorginstelling cliënten/bewoners geld geven zodat zij zelf het ontbijt en de lunch kunnen inkopen. De cliëntenraad heeft instemmingsrecht over de regelingen voor eten en drinken. Dat recht staat beschreven onder 'het algemene beleid terzake voedingsaanlegenheden' en 'andere voor cliënten geldende regelingen' in de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz 2018).

LOC houdt de bedragen van het Nibud aan voor ontbijt en lunch.

Een alleenstaande krijgt in 2026 € 130,18 per maand, dat is € 4,28 per dag. En een echtpaar krijgt per maand € 118,32 per persoon; dat is € 3,89 per persoon per dag.

Meer informatie:

www.loc.nl/broodkosten26

Tekst: **Pien Heuts**

Hoe Leontien Giezen en Egbert Bosma
Leefplezier creëerden

45 jaar kijken door de ogen van de ander

Tekst: **Mieke Hollander**

In gesprek met Leontien Giezen (77) en Egbert Bosma (81) wordt duidelijk wat hun drijfveren de afgelopen 45 jaar zijn geweest en hoe Leefplezier is ontstaan. Leefplezier dat nu overgedragen wordt aan LOC Waardevolle zorg, biedt een schat aan inzichten, waarden, producten en materiaal om mensen met een zorgvraag leefplezier te laten ervaren.

We ontmoeten elkaar in het Groninger plaatsje Stitswerd, de woonplaats van Egbert. Leontien (verpleegkundige) en Egbert (arts) hebben de afgelopen 45 jaar professioneel met elkaar opgetrokken. Hoe bijzonder is het om een ‘werkpartner’ te treffen die op dezelfde manier kijkt en in het werk staat. En dat al snel blijkt dat je elkaar inspireert om dit kijken om te zetten in daadwerkelijk doen.

Leontien, hoe ziet jullie gedeelde focus op zorg eruit?

“Vanaf onze start in de zorg was de sterke focus van ons beiden gericht op het verbeteren van de levenskwaliteit van mensen met een zorgvraag. De basis van onze samenwerking is onze gedeelde visie op mensen en de zorg: de mens met zijn vragen, wensen en behoeften staat centraal. Mensen willen graag zelf beslissen en doen wat ze prettig en zinvol vinden,

bijgestaan door hun naasten en in hun eigen, vertrouwde ‘thuisomgeving’.”

Egbert vult aan: “Zelfs bij gezondheidsproblemen of verminderde zelfredzaamheid is het de taak van de zorg en de daarin werkzame mensen om zo goed mogelijk om te gaan met deze uitdagingen. Zodat mensen hun leven zo veel mogelijk zelf kunnen blijven vormgeven. Aangezien de meeste mensen zorg het liefst thuis ontvangen, zijn ‘zorg aan huis’ en ‘zelfredzaamheid’ de twee centrale speerpunten van al onze activiteiten door de jaren heen geweest. De kern van ons werk is het zoeken, vinden en uitvoeren van oplossingen die

“Leefplezier is dé sleutel tot de essentie van kwaliteit van leven”

Egbert Bosma en Leontien Giezen: “Zodra we een kans zagen, vertaalden we de ideeën naar een concrete aanpak.”

optimaal aansluiten bij iemands gezondheidsprobleem en leefomstandigheden.”

Hoe gaven jullie die gedeelde visie concreet vorm?

“Vanuit de thuiszorg hebben wij”, aldus Egbert, “in de laatste twintig jaar van de vorige eeuw bijgedragen aan de mogelijkheid om diverse ziekenhuisbehandelingen zonder problemen thuis uit te voeren. Denk aan chemotherapie en andere infuusbehandelingen, maar ook de toediening van zuurstof aan baby’s met een longaan-doening. Deze zorgverlening vond plaats in nauwe samenwerking met wijkverpleging, huisartsen, apothekers, ziekenhuizen, patiënten en mantelzorgers.”

Leontien: “Ook signaleerden we de vraag of het bouwen van woningen zonder onnodige obstakels en belemmeringen - om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen - niet te veel extra kosten met zich mee zou brengen. Wij hebben, in samenwerking met een woningbouwvereniging en een architect, een modelwoning gerealiseerd in een rij huizen voor ouderen. Bewonersvriendelijk bouwen zonder extra kosten bleek

wel degelijk mogelijk. Dit resulteerde in meer onafhankelijkheid voor de bewoners en een aanzienlijke vermindering van de behoefte aan externe zorg.”

Was jullie benadering baanbrekend?

“Ja, we denken van wel”, meent Egbert. “Met een onconventionele blik zagen we altijd meer oplossingen, die de zorg- en dienstverlening aan huis konden verrijken en het verkennen waard waren. Er is vaak meer mogelijk dan men denkt. Dit vereist de moed om af te wijken van standaardaanbod en de ingewikkelde belangen van organisaties, beroepsgroepen en regelgeving te trotseren.”

Leontien: “Onze aanpak was gebaseerd op het denken in kansen en mogelijkheden, zodat we oplossingen konden kiezen die optimaal aansloten bij de leefwijze, wensen en behoeften van de zorgvrager. Een breed aanbod aan keuzes verhoogt de kans op een passende oplossing. We zochten zowel nationaal als internationaal naar verbeteringen en vernieuwingen. Zodra we een kans zagen, vertaalden we de ideeën naar een concrete aanpak.”

Hoe onstond Leefplezier?

Egbert: “Nadat we twee omvangrijke meerjarige programma’s ‘Ouderen en levenskunst’ en de ‘Kracht van ouderen’ hadden opgezet en begeleid, zijn we ons gaan richten op het Leefplezier-gedachtegoed. Daarbij is het essentieel te achterhalen wat voor een individu écht van belang is, wat plezier en zin geeft, en welke betekenis het werken aan Leefplezier heeft voor de samenleving.”

“Wat doet er voor iemand écht toe om plezier en zin in het leven te hebben en te houden?”

Leontien vertelt dat ‘Leefplezier’ (plezier in je leven hebben en houden) de sleutel is tot de kwaliteit van leven van mensen en in dit gedachtegoed 45 jaar werk in de zorg samenkwam. De basis is de visie om de mens met zijn wensen en behoeften centraal te stellen. De kern van de aanpak is het gesprek van mens tot mens

en ‘kijken door de ogen van de ander’ om te achterhalen wat voor een mens echt belangrijk is om plezier en zingeving in het dagelijks leven te behouden, ook bij afhankelijkheid.”

Wat is de waarde van Leefplezier?

“Volgens ons is Leefplezier”, zegt Egbert, “het belangrijkste voor onze ervaren levenskwaliteit; dat creëren we door zelf te doen wat ons goed doet. Wanneer mensen hulp nodig hebben, is het cruciaal dat de zorg zich richt op wat hun plezier en zingeving geeft. Zorgprofessionals vinden hun ‘werkplezier’ door van betekenis te zijn en persoonlijke aandacht te geven. Op maatschappelijk niveau fungeert Leefplezier als een krachtige aanjager voor verbetering: het plaatst de kwaliteit van leven van het individu centraal, zorgt voor het welzijn van de zorgvrager, biedt geruststelling aan familie en mantelzorgers, en bevordert werkplezier in de zorg.”

En nu dragen jullie Leefplezier over aan LOC

Leontien: “We kijken terug op een mooie periode waarin we veel initiatieven hebben ontwikkeld en met veel fantastische mensen, zoals bijvoorbeeld de ambassadeurs van Leefplezier, hebben samengewerkt. Het is nu tijd om ons gedachtegoed verder te brengen, zonder dat wij dit per se zelf nog moeten doen. LOC Waardevolle zorg sluit qua missie en visie naadloos aan bij Leefplezier; we zien onze drijfveren terug in die van LOC. We hebben het volste vertrouwen in de borging van Leefplezier voor de toekomst. Met de toezegging dat Leefplezier zichtbaar zal blijven, hopen we dat cliëntenraden, zorgprofessionals en vooral mensen met een zorgvraag dankzij onze en LOC’s kernwaarden ook in de toekomst volop leefplezier zullen ervaren.”

Meer informatie: www.leefplezier.nl en

www.loc.nl en beluister de WaardeCast van Mieke

Hollander: www.loc.nl/waardecast-leefplezier

In 2026 zal LOC de instrumenten en hulpmiddelen van Leefplezier beschikbaar maken voor cliëntenraden en andere betrokkenen.

Mieke Hollander is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

Wat delen mensen op sociale media?

Volg onze socialemediakanalen of schrijf je in voor onze nieuwsbrief op loc.nl

Nieuwe WaardeCast met jeugdinstituut over betekenisvolle jeugdparticipatie

LOC-adviseur jeugd Daisy Hatusupy, LOC-bestuurder Mieke Hollander en Nederlands Jeugdinstituut projectleider Ervaringskennis Nikki Udo in gesprek (zie ook pagina 18).

www.loc.nl/waardecast

LOC Event Jeugd

“8 oktober was ons geslaagde jaarlijkse Event Jeugd, in het kader van de Week van de Medezeggenschap van LOC. Een korte terugblik op het event, én maak kennis met Daisy en Jessica, LOC adviseurs medezeggenschap jeugd!”

LOC Waardevolle zorg

www.loc.nl/eventjeugd

“Schaalvergroting, efficiency en doelmatigheid niet altijd het belangrijkste”

VWS-staatssecretaris: “Ik denk dat dit heel belangrijk is voor ons in Den Haag om te realiseren. Hoeveel meerwaarde het heeft om dingen kleinschalig te regelen. Er is bij ons Tweede Thuis bewust gekozen voor minder bewoners op een afdeling, en daar zie je direct de voordelen van voor de medewerkers, en zeker ook voor de bewoners.”

www.loc.nl/kleinschalig-den-haag

“Gezocht: nieuwe leden voor de LOC-Bouwpool!”

“Ben je werkzaam, in opleiding, of werkzaam geweest als bouwkundige of architect? Heb je ervaring met verbouwingen/ nieuwbouw bij zorgorganisaties?” (Zie ook Vraagbaak pagina 48).

LOC Waardevolle zorg

www.loc.nl/bouwpool-loc

Kees van der Eijk over zijn bevlogenheid:

“Ik wilde veel betekenen voor mensen met een beperking”

Kees van der Eijk: “Dat ik me heb ingezet op zóveel terreinen voor mensen met een beperking, daar hebben veel mensen grote waardering voor.”

Hoe lukt het mensen ondanks ziekte, tegenslagen of andere hobbels waarde aan hun leven te geven? En wat drijft hen van waarde en betekenis te zijn voor anderen? In deze aflevering vertelt Kees van der Eijk (70) hoe de zorg voor zijn twee gehandicapte zoons hem ertoe bracht het roer om te gooien om zich volledig in te zetten voor een gelijkwaardige positie van mensen met een beperking of chronische ziekte.

Kees is ondernemer in hart en nieren, een bevlogen ouder en zoals hij zelf zegt: “Toch kijkt hij met gemengde gevoelens terug op zijn carrière en gebeurtenissen in zijn privéleven. Het was een *bumpy ride*.”

Hij begon zijn loopbaan als aankomend registeraccountant, startte zijn eigen kantoor en had vestigingen in een aantal steden in Nederland. Op een gegeven moment vond hij het vak niet leuk meer. Het

was te afstandelijk en te formeel. Hij besloot uit zijn bedrijf te stappen en richtte zich op financial consultancy. Een bloeiende internationale fase in zijn loopbaan volgde. Zakelijk ging het lange tijd voor de wind, maar privé waren er volop tegenslagen.

Ommezwaai

Kees en zijn vrouw hadden vier kinderen, twee dochters en twee zoons. Beide zoons kregen rondom hun geboorte een hersenbloeding. De oudste hield daar een lichamelijke beperking aan over, de jongste een lichamelijke en verstandelijke beperking. De zorg voor de kinderen was zwaar. Te zwaar voor zijn vrouw alleen, en Kees - die veel in het buitenland was - besloot te stoppen met zijn internationale avontuur om meer voor zijn zoons te kunnen zorgen. Kees: "In die periode besloot ik mijn zakelijke carrière op een andere manier vorm te geven. Ik probeerde een nieuwe business, YUUB (Your Ultimate Unlimited Bridge) te starten, gericht op mensen met een beperking en chronisch zieken. Op alle vlakken van het leven: wonen, werken, recreatie, en zelfs liefde. Ik heb toen ook een datingbureau voor mensen met een beperking overgenomen."

Laten zien wat wél kan

"Ik wilde met YUUB aan deze doelgroep laten zien wat er wél kan en anderen daarmee inspireren. Mijn zoons fungeerden als boegbeeld voor de organisatie. Met ons gezin maakten we fantastische reizen, waaronder een door Zuid-Afrika met aangepast vervoer. Ik wilde graag anderen inspireren en laten zien dat het wél kan", aldus Kees. Midden in de opstartfase van YUUB kreeg zijn dochter Inge terminale kanker. Kees: "De stervensbegeleiding wilde ik zelf doen; ik heb ruim een half jaar aan haar zijde gestaan. YUUB moest ik overdragen, maar het kwam niet in goede handen terecht. Daarna heb ik met veel tijd en geld nog een aantal jaar zelf geprobeerd om YUUB van de grond te krijgen. Maar het project was te groot, te veel omvattend. Tot dan toe was alles gelukt in mijn carrière, maar terugkijkend wilde ik te veel tegelijkertijd."

Toverbaltheater

Toch zijn er ook genoeg successen uit voortgekomen.

Kees: "Ik heb met behulp van lokale zakelijke contacten een eigen woonvorm opgezet voor twaalf personen in Beneden-Leeuwen, waar allebei mijn zoons wonen. Ik ben hoofdsponsor geweest van het nationale Boccia-team, waar ook mijn beide zoons in zaten. Daarmee zijn we in Nieuw-Zeeland, Canada en Brazilië geweest.

"Ik wilde graag anderen inspireren en laten zien wat wel kan"

En een van de vele zaken waar Kees intensief bij betrokken was - en wat vandaag de dag nog volop in bedrijf is - is het Toverbaltheater in Beneden-Leeuwen. Een theater met medewerkers met ieder hun eigen kwaliteiten, krachten en beperkingen. "Het Toverbaltheater is een bijzonder initiatief", vertelt hij. "Nog steeds iets om trots op te zijn. Het theater is in principe bedoeld voor jongeren, maar eigenlijk alle mensen met een beperking. Mijn oudste zoon Erik was de eerste werknemer. Hij speelde toneel en was betrokken bij allerlei projecten. Het niveau is hoog, er was zelfs een optreden voor Koning Willem-Alexander en Koningin Maxima. Elk jaar is er een aantal voorstellingen onder inspirerende leiding van initiatiefnemer Ina Cornelissen. Het Toverbaltheater is geen officieel erkende dagbesteding, wat de financiering lastig maakt. Maar voor de mensen die bij het Toverbaltheater betrokken zijn voelt het als echt werk. Er zit sinds kort zelfs een restaurantje bij: het Voorproefje.

Kees: "Ik wilde veel betekenen voor veel mensen. Het had beter gekund, maar door allerlei omstandigheden is dat niet gelukt. Maar dat ik me heb ingezet op zoveel terreinen voor mensen met een beperking, daar hebben veel mensen grote waardering voor uitgesproken. Toch wel indrukwekkend."

Tekst: **Marjolein Hovius**

Samen bouwen aan het Land van Omzien

“Heel veel prachtige initiatieven uit mensen zelf”

Tekst: **Willeke Krijgsheld**

De Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp, waar LOC deel van uitmaakt, zet stevig in op een zorgzame samenleving. Waarin mensen samen eigenaarschap tonen en verantwoordelijkheid nemen, maar ook zeggenschap hebben over welzijn, zorg en hulp in hun buurt of dorp. Wie zijn de partners binnen de coalitie, die samen bouwen aan het Land van Omzien?

In het herfstnummer van Zorg & Zeggenschap (nr. 73) vertelden we hoe LOC Waardevolle zorg, Buurkracht, LSA, Zorghulp en Nederland Zorgt voor Elkaar hun krachten bundelen om samen te bouwen aan het Land van Omzien. LOC stimuleert en ondersteunt samen met de andere partners de vernieuwing in de zorg naar het Land van Omzien - zowel lokaal, regionaal als landelijk (www.loc.nl).

Nederland Zorgt Voor Elkaar

Nederland Zorgt Voor Elkaar (NLZVE) is het landelijk netwerk van ruim tweeduizend zorgzame gemeenschappen in heel Nederland. Deze gemeenschappen organiseren zelf hulp, zorg en ondersteuning in hun wijk of dorp. NLZVE is een inspiratie- en kennisbron voor het opzetten, organiseren en duurzaam faciliteren van bewonersinitiatieven in het brede zorgdomein. Bijvoorbeeld op het gebied van de dorpsondersteuner en voorzorgcirkels (www.nlzve.nl).

Zorghulp

Zorghulp voorziet in producten, diensten, advies en hulp voor bijna een miljoen burgers op het gebied van zorgen voor jezelf en zorgen voor elkaar. Met een onafhankelijk loket dat 24/7 telefonisch en digitaal bereikbaar is, maken zij leden wegwijs en bieden ondersteuning in de volgende stap bij een hulpvraag. Zowel in wat mensen zelf of samen kunnen doen, als bij een verwijzing naar professionele ondersteuning en zorg (www.zorghulp.nl).

LSA Bewoners

LSA Bewoners is een landelijke vereniging van bewonersinitiatieven en werkt samen met duizenden andere bewonersinitiatieven aan een sociale, rechtvaardige, inclusieve en duurzame samenleving. In haar bijna 40-jarige bestaan is een groot netwerk van initiatieven opgebouwd waar continu door en met elkaar kennis wordt ontwikkeld en gedeeld. Met gerichte belangenbehartiging zetten

Iedereen kan meebouwen aan het Land van Omzien. Welke rol, functie, kwaliteiten en talenten je ook hebt.

ze lokaal en landelijk de gemeenschap op de kaart en helpen ze bij het scheppen van de voorwaarden die daarvoor nodig zijn. Dat geldt ook voor de groeiende beweging van sterke, zorgzame gemeenschappen (www.lsabewoners.nl).

Buurkracht

Buurkracht is een maatschappelijk initiatief dat burens bij elkaar brengt en activeert om hun 'buurkracht' te ontdekken en te versterken. Buurkracht biedt praktische tips en krachtige tools, zoals communicatiemiddelen, stappenplannen, een interactief online platform en persoonlijke begeleiding, waarmee gemeenschappen zelfstandig in actie komen. Buurkracht heeft de afgelopen 10 jaar meer dan achthonderd bewonersinitiatieven gevormd en begeleid op het gebied van verduurzaming, leefbaarheid en in samen-zorgen (www.buurkracht.nl).

Krachten bundelen

Samen bereiken en vertegenwoordigen we als Participatiecoalitie miljoenen Nederlanders. In steden en dorpen,

van noord tot zuid, ongeacht leeftijd, inkomen, voorkeuren of status.

Tot in de haarvaten van de samenleving. Juist bij een transformatie als deze is het essentieel dat deze vanuit de samenleving *zelf* wordt aangewakkerd. Samen beschikken we over de expertise, het netwerk en de capaciteit om het verschil te maken.

Iedereen kan meebouwen

Op veel plekken in het land ontstaan al prachtige initiatieven vanuit de mensen zelf. Daar ligt een enorme kans om de energie, wijsheid en ervaring die lokaal aanwezig is te herkennen, te verbinden en te versterken. Iedereen kan meebouwen aan het Land van Omzien. Welke rol, functie, kwaliteiten en talenten je ook hebt. Met de partners van de participatiecoalitie creëren we een plek waar je inspiratie en handvatten kunt vinden. Binnenkort lanceren we www.landvanomzien.nl. Een plek om uit te wisselen over ervaringen, samen te leren en verder te ontwikkelen. Doe je ook mee?

Zie ook het artikel op pagina 8 over de speerpunten van LOC in 2026 en pagina 36 over lokale zeggenschap. En pagina 39 'De Binding'.

Willeke Krijgheld houdt zich voor LOC bezig met vernieuwende (burger)initiatieven in zorg en welzijn.

***“Samen bereiken en
vertegenwoordigen
we miljoenen
Nederlanders”***

Lokale zeggenschap sleutel zorgzame buurten

Steeds meer cliëntenraden geven stem aan mensen in wijk of buurt

Tekst: **Willeke Krijgheld** en **Annemarie van de Wal**

LOC zet zich in voor een zorgzame samenleving waarin ieder mens ertoe doet, zeggenschap heeft over zijn eigen leven en maximale ondersteuning en zorg kan krijgen. Het organiseren van lokale zeggenschap is een belangrijke sleutel. Tijdens de Week van de Medezeggenschap, afgelopen oktober, was hier veel aandacht voor. Wat is de rol van de cliëntenraad?

In het landschap van welzijn, zorg en hulp verschuift steeds meer verantwoordelijkheid en regie naar inwoners zelf. Samen leven en samen zorgen krijgen een grotere plek. Dat kan schuren. Organisaties proberen, vaak met de beste bedoelingen, beweging te krijgen bij inwoners. Die leven hun leven in hun buurt en doen wat voor hen belangrijk is. Die twee werelden sluiten niet altijd op elkaar aan. Buurtbewoners handelen zelden

met de bedoeling bij te dragen aan 'de transformatie van het zorgstelsel'. Juist wat er in de wijk gebeurt, is de werkelijke verandering. Dat geldt ook voor cliënten en hun naasten. De zorg wordt steeds meer georganiseerd in wijken en buurten. Mensen wonen langer thuis. Hoe zorgen we ervoor dat cliënten niet alleen zorg ontvangen in hun wijk, maar daar ook een stem hebben? Sterker nog; dat zij meedoen als volwaardige buurtbewoners, net als ieder ander.

“Bij mensen zelf ligt de kiem van lokale zeggenschap en de weg naar een zorgzame samenleving”

Sparsessies en landelijke thuiszorgdag

Vanuit LOC zetten wij, Annemarie van de Wal en Willeke Krijgheld, ons samen met andere LOC-collega's in om de beweging naar zorgzame buurten te versterken en het organiseren van lokale zeggenschap te ondersteunen. De afgelopen anderhalf jaar hebben we onder leiding van LOC-adviseur Tiske Boonstra, daar tijdens sparsessies 'Zeggenschap naar de wijk/buurt' met veel

Tijdens de landelijke dag voor cliëntenraden 'zorg thuis' op 9 oktober in Zeist, wisselden deelnemers hun ervaringen uit.

cliëntenraden en andere geïnteresseerden over gesproken. Hoe kun je als cliëntenraad een rol spelen in de beweging naar zorgzame buurten?

Tijdens die sparsessies, maar ook tijdens het webinar 'samen werken aan fijne buurten' en de landelijke thuiszorgdag, programmaonderdelen in de Week van de Medezeggenschap, zagen we hoe verschillend cliëntenraden omgaan met het thema 'lokale zeggenschap'. De een zet al flinke stappen, de ander vindt het nog spannend en nieuw.

We hoorden inspirerende voorbeelden: organisaties die letterlijk hun deuren openen, zodat de wijk gebruik kan maken van hun ruimtes. En cliëntenraden die persoonlijk met cliënten in gesprek gaan om te weten wat er leeft en waar behoefte aan is. Ook zijn er raadsleden die de wijk intrekken, bijvoorbeeld de voetbalvereniging bezoeken, om zo verbinding te zoeken met het dorp en het dagelijks leven van mensen.

Unieke positie cliëntenraad

Tegelijkertijd geven andere raden aan dat ze het al druk genoeg hebben met hun bestaande taken en zich afvragen welke rol zij kunnen spelen in dit brede vraagstuk. Begrijpelijk: de formele invloed van cliëntenraden ligt binnen de organisatie; zij behartigen daar belangen, adviseren over beleid en kwaliteit van zorg. Maar juist vanuit die unieke positie kunnen zij bestuurders en

professionals inspireren en motiveren om meer oog te hebben voor de wijk en de buurt waarin mensen leven. Door steeds te vragen wat belangrijk is voor cliënten in hun leefomgeving, helpen zij om zorg te verbinden met het dagelijks samenleven. Daar, bij mensen zelf ligt de kiem van lokale zeggenschap en de weg naar een zorgzame samenleving.

Zo dragen cliëntenraden eraan bij dat de mensen om wie het daadwerkelijk gaat meedenken over wat er in hun wijk of buurt nodig is. Daarmee geven ze cliënten een gelijkwaardige plek in hun gemeenschap en ontstaat er meer ruimte voor wijken en buurten om zelf de regie te pakken over wat zij belangrijk vinden.

Meebeslissen over leefomgeving

Vanuit LOC ondersteunen we cliëntenraden bij het stevig vormgeven van deze zeggenschap. We merken dat steeds meer raden niet alleen naar binnen, maar ook naar buiten willen kijken: naar hun buurt of wijk. Wat is daar belangrijk, hoe geven we dat vorm zodat het voor iedereen een fijne plek is om in te leven, en op welke manier kunnen we meebeslissen over onze leefomgeving? Lokale beslissingen over welzijn, zorg en de leefomgeving hebben directe invloed op het dagelijks leven van de mensen die daar wonen. Juist daarom is het zo belangrijk dat cliënten en inwoners zélf een stem hebben in beleid.

Cliëntenraden dragen eraan bij dat de mensen om wie het daadwerkelijk gaat, meedenken over wat er in hun wijk of buurt nodig is.

Ander samenspel

Er is een nieuwe balans nodig om te komen tot een ander samenspel. Nu bepalen gemeenten en lokale organisaties vaak wat belangrijk is in een wijk en waar het geld naar toe gaat. Inwoners en cliënten worden uitgenodigd voor een bewonersavond of ontvangen een enquête en vervolgens wordt, vaak zonder hen, een plan gemaakt en uitgewerkt.

Invloed uitoefenen op je leefomgeving betekent niet alleen dat je meedenkt over belangrijke kwesties. Het betekent ook verantwoordelijkheid nemen over je leefomgeving en echt zeggenschap hebben. Dit betekent wat voor ieders rol: professionals een stapje terug en inwoners een stap naar voren. Zij zijn tenslotte de mensen die er wonen en leven.

Aan de slag?

Wil je hiermee aan de slag? Merk je als cliëntenraad dat er iets in beweging moet komen in de organisatie, in de wijk, maar weet je nog niet goed wat dat betekent voor

“Op welke manier kunnen we meebeslissen over onze leefomgeving?”

jullie rol? We helpen jullie graag op weg. Vanuit Lokale Zeggenschap bieden we verschillende manieren om te onderzoeken, leren en oefenen in de praktijk:

- **Kampvuurgesprekken:** om in openheid en gelijkwaardigheid het gesprek aan te gaan met alle belanghebbenden.
- **Inspiratiesessie:** tijdens het overleg van de cliëntenraad om samen te verkennen wat lokale zeggenschap voor jullie kan betekenen.
- **Training ‘Lokale Zeggenschap’:** een verdiepingstraject waarin raden leren hoe ze hun invloed kunnen versterken en verbinding kunnen maken met de wijk of buurt.

Meer informatie: www.clientenraad.nl

Zie ook het artikel op pagina 8 waarin aandacht voor lokale zeggenschap in 2026, pagina 34 over de Participatiecoalitie, pagina 39 ‘de Binding’ en de terugblik op de Week van de Medezeggenschap op pagina 40.

Willeke Krijgsheld en Annemarie van de Wal houden zich voor LOC bezig met lokale zeggenschap en zorgzame buurten.

Land van Omzien

In de rubriek 'De Binding' stellen mensen en organisaties binnen het netwerk van LOC zich voor. In deze aflevering Marjolien Roesink, digitaal strateeg bij creatief denker TheGood

Wat hebben we als TheGood met LOC? Dat is in onze ogen meer dan samenwerken. We hebben elkaar namelijk toegestaan om een relatie op te bouwen. Om elkaar te zien. Niet alleen als samenwerkingspartner, maar als mens. We hebben elkaar de ruimte gegeven om nieuwsgierig te zijn, om niet direct te willen oplossen, maar te verstaan wat de ander bedoelt. En in dat verstaan ontstond iets dat zeldzaam is in de wereld van projecten en deadlines: vertrouwen.

Het begon niet alleen met een opdracht, maar met een ontmoeting. Vanuit een gedeeld verlangen om iets te betekenen voor de wereld om ons heen. LOC noemt dat het versterken van de stem van mensen in zorg en samenleving. Wij hebben dat samengepakt en uitgesproken in de belofte LOC: Altijd als mens.

Natuurlijk speelt professie een rol. We brengen expertise mee op het gebied van communicatie, strategie en verbeelding. Maar dat is niet waar onze samenwerking over gaat. Het gaat om het kloppende hart erachter. Om de vraag: hoe kunnen we samen woorden, beelden en beweging vinden die recht doen aan wat mensen écht nodig hebben?

In die zoektocht zijn we reisgenoten geworden. LOC en TheGood hebben elkaar gevonden in de overtuiging dat vernieuwing niet ontstaat uit systemen, maar uit ontmoetingen. Uit de bereidheid om stil te staan bij wat ertoe doet, en om van daaruit iets nieuws te laten groeien. Door samen te bouwen aan het Land van Omzien.

Samen verkennen we hoe zorg en samenleving weer menselijk kunnen worden. Niet als abstract ideaal, maar als concreet handelingsperspectief: luisteren, delen, bouwen, omzien. Zo groeit er iets dat groter is dan wat één mens kan bedenken of van kan dromen.

Dat is waarom wij samenwerken. Omdat we elkaar echt zagen. En omdat we geloven dat ieder echt begin daar ontstaat: in de ontmoeting.

Zie ook de artikelen op pagina 8, 34 en 36.

Meer informatie: www.thegood.nl/people

Tekst: **Marjolien Roesink**

Terugblik Week van de Medezeggenschap 2025

Samen werken aan (Mede)Zeggenschap

Tekst: **Marjolein Hovius**

“De belangrijkste winst is dat we hebben laten zien dat medezeggenschap niet altijd formeel en ingewikkeld is. Het gaat erom dat de stem van de cliënt gehoord wordt”, aldus Pascalle Zuidema, consulent medezeggenschap bij Lunet. De Week van de Medezeggenschap 2025 was voor veel organisaties weer aanleiding om een slinger te geven aan het thema (cliënt)medezeggenschap.

Behalve het thema medezeggenschap in algemene zin, hebben veel organisaties de Week afgelopen oktober aangegrepen om de bewustwording op gang te brengen dat je meer bereikt als verschillende medezeggenschapsorganen in een organisatie samenwerken. Het thema van deze week was dan ook ‘Samen werken aan (Mede) Zeggenschap’.

En wat werd er veel samengewerkt! Op veel plekken trokken lokale en centrale cliëntenraden op met de ondernemingsraad, de professionele adviesraad en de (verzorgende en) verpleegkundige adviesraad om mede-

zeggenschap binnen de organisatie onder de aandacht te brengen. Zowel bij cliënten als bij medewerkers, management en naasten. Dat deden zij bijvoorbeeld door samen een stand te bemensen, gezamenlijk een flyer of een filmpje te maken en te verspreiden.

Een poll: simpel en doeltreffend

Samenwerken was dus het thema, maar alle aandacht voor medezeggenschap telt. Pascalle Zuidema is een van de drie consultants medezeggenschap bij Lunet, een zorgorganisatie voor mensen met een verstandelijke beperking. Lunet telt 180 locaties, wonen en werken. Samen met de coach cliëntenraden vormden de drie consultants een werkgroep en zorgden voor een programma met allerlei activiteiten om medezeggenschap meer op de kaart te zetten. Pascalle: “Deelname aan de Week van de Medezeggenschap levert op dat je mensen kan informeren op allerlei lagen en niveaus over medezeg-

“Medezeggenschap gaat niet alleen over grote thema’s, maar kan in kleine dingen zitten”

De cliëntenraad van de DrieGasthuizenGroep maakte zich niet alleen zichtbaar bij de stand, maar ook via de nieuwsbrief en de wijkkrant.

genschap. En dat het niet alleen gaat over grote thema's, maar dat het ook in hele kleine dingen kan zitten. De activiteiten die je organiseert hoeven dus ook niet allemaal groot te zijn. Wat bij ons een succes was, is een hele simpele poll. We hadden een ezel en twee geiten waar we nog een naam voor zochten. Daar kan je heel makkelijk bij de koffie met cliënten even over meedenken. Heel laagdrempelig. En mensen denken toch: 'Hé, ik heb meegedacht.'"

Dit was de eerste keer dat Lunet deelnam aan de Week. Pascale: "De Week van de Medezeggenschap brengt positieve reclame voor het onderwerp medezeggenschap. En het is een goede stok achter de deur om aandacht te geven aan het thema." Meer over de activiteiten van Lunet en wat het hun opleverde lees je in het hele interview met Pascale via: www.loc.nl/lunet

Zichtbaarheid achterban

Ook DrieGasthuizenGroep, een organisatie voor mensen met een zorgvraag thuis, in een woonzorgcentrum en een aantal andere woonvormen, deed voor het eerst mee aan de Week van de Medezeggenschap. En ook hier was veel aandacht voor samenwerking. De cliëntenraad, de ondernemingsraad en de verpleegkundige en verzorgende adviesraad sloegen de handen ineen en waren gezamenlijk te vinden bij een stand op vier locaties. Een van hun gezamenlijke speerpunten is zichtbaarheid

voor de achterban. En dat is gelukt. Aan de hand van stellingen over medezeggenschap raakten bewoners, familie, naasten, zorgprofessionals en medewerkers in gesprek met de vertegenwoordigers van de medezeggenschapsraden. Dat leverde circa tweehonderd waardevolle reacties op.

Niet alleen bij de stand, maar ook via de nieuwsbrief en de wijkkrant maakte de cliëntenraad zich zichtbaar. Hans Breunissen, voorzitter van de centrale cliëntenraad, schreef een mooie column over de toekomst van de ouderenzorg, die in de Week van de Medezeggenschap werd gepubliceerd in het DrieGasthuizen-magazine. Uit de column: *'Eigen regie staat centraal, ook bij de inzet van hulpmiddelen, zorgverleners en technologie. Dit betekent durven loslaten van bestaande structuren. Meer opties aanbieden die aansluiten bij levensstijlen, wensen en mogelijkheden van mensen. Dit vraagt aan familie en naasten om in actie te komen, samen mét en niet vóór de zorgvrager. Wat betreft de samenleving legt dit meer verantwoordelijkheid bij de burger zelf en moeten we leren onderscheiden wat iemand zelf kan en waarvoor hulp nodig is'* De hele column lees je via www.loc.nl/dgg

LOC-programma

Eigen regie en het loslaten van bestaande structuren is een actueel thema en daarom was het ook een be-

Deelnemer zorgorganisatie Lunet: “De Week van de Medezeggenschap levert op dat je mensen kan informeren op allerlei lagen en niveaus over medezeggenschap.”

langrijk thema in het programma van LOC. Drie webinars gingen over zorgzame buurten en de vraag wat voor invloed jij hebt op de zorg en hulp in jouw buurt. Elke webinar weer vanuit een andere invalshoek: voorzorg-cirkels, de Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp en een waarin het concreet ging over welke stappen je kunt zetten.

Ook andere actuele en overkoepelende thema's kwamen terug in het programma zoals 'Contact met de achterban', 'Hulp bij renovatie en nieuwbouw' en 'De rol van de ondersteuner'. Daarnaast waren er webinars of bijeenkomsten voor specifieke sectoren, zoals de eerstelijnszorg, zorg voor mensen met een verstandelijke beperking, jeugd en zorg thuis. De opkomst was goed bij de programmaonderdelen en dat zorgde voor interes-

sante interactie en uitwisseling. Dat leverde niet alleen meer kennis of inspiratie op voor de deelnemers. Ook voor de workshopbegeleiders waren het waardevolle en verbindende bijeenkomsten. Zij gingen naar huis met meer inzicht in de vragen die spelen bij cliëntenraden, waar ze tegenaan lopen, de praktijkverhalen en het kennisniveau van cliëntenraden. En dat is essentieel om met onze dienstverlening goed aan te kunnen blijven sluiten bij de vraag van cliëntenraden.

Save the date!

Wij kijken terug op een hele mooie, waardevolle week. Met dank aan al onze leden en iedereen die een bijdrage heeft geleverd. Bijvoorbeeld als deelnemer aan een LOC-webinar of -bijeenkomst, of middels een initiatief op locatie. En er is goed nieuws! De datum van de Week van de Medezeggenschap 2026 is al bekend: 5 tot en met 9 oktober 2026.

Het overzicht van lokale activiteiten vind je op www.loc.nl/lokaal-2025

Marjolein Hovius is als communicatieadviseur verbonden aan LOC.

“De Week is een goede stok achter de deur om aandacht te geven aan het thema”

Wat delen mensen op sociale media?

Volg onze socialemediakanalen of schrijf je in voor onze nieuwsbrief op loc.nl

“Cliëntenraad lanceert podcastserie”

De cliëntenraad gaat in gesprek met cliënten, collega's en bestuurders. “Want zeggenschap is een houding, een cultuur, een uitnodiging om mee te doen.”
www.loc.nl/podcastserie-cr

Terugkijken: inspirerende slotwebinar Week van de Medezeggenschap

“Hoe werken we samen aan medezeggenschap? Hoe, en met wie? Hoe zorg je voor verbinding? En wat is er nodig om weer een volgende stap te zetten?” (zie ook pagina 40).

LOC Waardevolle zorg
www.loc.nl/slotwebinar-wvdm

“Verplichte dubbele medicatiecontrole afschaffen? Het kán!”

Op initiatief van zorgverleners schafte Carintreggeland in 2021 verplichte dubbele medicatiecontrole af, met hulp van LOC-initiatief Radicale vernieuwing. Gevolg? Meer tijd voor wat cliënten belangrijk vinden, zorgmedewerkers zijn enthousiast. Ze krijgen nog steeds veel vragen hoe ze dit gerealiseerd hebben. Zorg voor Beter zette het op een rij.

Zorg voor Beter
www.loc.nl/afschaffing

#weekvdm edezeggenschap

Tallose betrokkenen bij de medezeggenschap deelden berichten, foto's, filmpjes en podcasts tijdens de door LOC georganiseerde landelijke Week van de Medezeggenschap. Met prachtige voorbeelden groot en klein, van hoe zij de week aangrepen om medezeggenschap onder de aandacht te brengen (zie ook pagina 40).

Op alle onze sociale media

Hoofdpijnenakkoord ouderenzorg

Van papier naar praktijk met rode draden

Tekst: **Marthijn Laterveer**

In 2025 hebben landelijke organisaties samen met de overheid het Hoofdpijnenakkoord ouderenzorg gesloten. LOC is één van die landelijke organisaties. Nu de handtekeningen onder het akkoord staan, volgt de uitvoering van de acties in het Hoofdpijnenakkoord. LOC is daar nauw bij betrokken en is zelfs trekker van bepaalde onderdelen.

In het Hoofdpijnenakkoord ouderenzorg staan allerlei maatregelen om de ouderenzorg in de toekomst te kunnen organiseren. Daar zitten ook ingewikkelde maatregelen bij die om een verandering van het systeem vragen. Zoals de aanpassing van het ‘volledig pakket thuis’ en een toets wanneer iemand naar het verpleeghuis gaat of thuis blijft. In totaal gaat het om zeventig actiepunten geordend in zestien clusters waar de landelijke partijen de komende jaren aan werken. LOC neemt deel aan het bestuurlijk overleg en de landelijke werkgroep. En coördineert het cluster dat gaat over de ‘rode draden’ en ‘veranderstrategie’ binnen het Hoofdpijnenakkoord.

Rode draden

Bij de totstandkoming van het Hoofdpijnenakkoord hebben LOC en de Seniorencoalitie (samenwerkingsverband van de ouderenbonden) nadrukkelijk gepleit om de gevolgen voor mensen een plaats te geven in het akkoord. Het

Hoofdpijnenakkoord kent veel nogal technische maatregelen. Maar die hebben uiteindelijk wél gevolgen voor mensen die zorg nodig hebben en hun naasten. Op ons initiatief zijn er in het Hoofdpijnenakkoord tien rode draden opgenomen waar we naartoe willen als samenleving. Zoals: meer werken aan zorgzame buurten, zo veel mogelijk de eigen regie behouden, in een vertrouwde omgeving wonen, nadenken over de eigen toekomst.

Veranderstrategie

Op basis van de tien rode draden zijn we een veranderstrategie aan het maken met alle partijen die het Hoofdpijnenakkoord ondertekend hebben. Met de veranderaanpak willen we zorgen dat de rode draden werkelijkheid worden. Daarbij hebben we ervoor gekozen om steeds te kijken wat iedere lokale gemeenschap nodig heeft. We maken dus geen programma waarbij alles in heel Nederland hetzelfde moet zijn. Er is ruimte

“Cliëntenraden hebben belangrijke rol als vertegenwoordiger van mensen die thuis zorg krijgen”

We willen ouderen zelf, hun naasten, zorg- en welzijnsorganisaties en de overheid in beweging krijgen.

voor diversiteit en maatwerk per buurt. We willen ouderen zelf, hun naasten, zorg- en welzijnsorganisaties en de overheid in beweging krijgen. In 2026 zullen we starten om het land in te gaan om van papier naar praktijk te komen.

Vindbaarheid

Een andere activiteit waar LOC bij betrokken is, gaat over de vindbaarheid van zorg en welzijnsdiensten. Veel mensen kunnen als zij zorg of ondersteuning zoeken de weg niet vinden. Bijvoorbeeld omdat er zoveel verschillende loketten zijn, omdat regelingen te ingewikkeld zijn of onduidelijk is wat onder welke wet valt. Vanuit het Hoofdlijnenakkoord brengen we in kaart welke problemen mensen precies ervaren. En maken we ook een voorstel hoe dat beter kan. Met de overheid voeren we overleg om de aanbevelingen in de praktijk te brengen.

Rol cliëntenraden

LOC zal cliëntenraden steeds informeren over de voortgang van de activiteiten in het Hoofdlijnenakkoord ouderenzorg. Want het akkoord heeft gevolgen voor de manier waarop zorg- en welzijnsorganisaties werken. Zo zien we nu al dat steeds minder mensen naar een verpleeghuis verhuizen. En meer mogelijkheden vinden om langer in hun eigen huis te blijven wonen. Of nieuwe woonvormen vinden, waar ze zelf of hun naasten meer

invloed ervaren op de zorg. In het Hoofdlijnenakkoord is afgesproken dat mensen in principe thuis blijven wonen, tenzij het echt niet meer anders kan. Zorg- en welzijnsorganisaties zullen moeten inspelen op deze veranderingen. De cliëntenraden hebben daar als vertegenwoordiger van de mensen die zorg nodig hebben een belangrijke stem in.

Hulp vanuit LOC

LOC kan cliëntenraden helpen bij dit soort strategische vragen. Onder andere door een strategiedag van de cliëntenraad te begeleiden. Of door een training op maat te geven hoe de cliëntenraad invloed kan hebben bij het bepalen van de strategie. Onze vraagbaak is telefonisch en per e-mail bereikbaar voor vragen 030-2843200 en vraagbaak@loc.nl.

Zie ook het artikel op pagina 8 over LOC en de speerpunten in 2026.

Op pagina 24 besteden we aandacht aan nieuwe manieren van leren en rekenschap geven in de langdurige zorg.

Marthijn Laterveer is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

“We krijgen echt de kans dingen te verbeteren”

Lena - voorstelling Stut Theater.
Foto: Bas de Meijer

Ruim 1300 cliëntenraden in zorg en welzijn behartigen de belangen van mensen die zorg nodig hebben. LOC ondersteunt hen daarbij met trainingen, cursussen, adviezen, netwerkbijeenkomsten en andere diensten. In de rubriek Cliënt & raad vertellen cliëntenraadsleden over hun werk, onderliggende motivaties en de wederzijdse versterking met LOC. In deze aflevering Marja Graauw, lid van de centrale cliëntenraad SAVE (Samen Veilig Midden-Nederland).

SAVE bestaat uit Veilig Thuis regio Utrecht en jeugdbescherming/jeugdreclassering Utrecht en Flevoland. Er is een centrale cliëntenraad, waar Marja Graauw nu vier jaar lid van is.

Hoe kwam je terecht bij de cliëntenraad van SAVE?

“Mijn zoon zat in een vechtscheiding en wist niet waar

zijn kinderen waren. Ik ben hem gaan helpen. Ik heb veel gebeld met instanties en was ontevreden over het contact; heel kil en robotachtig. Dat moest anders. In Almere sloot ik aan bij stichting Jeugd en Gezin, de spreekbuis van de gemeente voor verandering in de jeugdzorg. Zo kwam ik in contact met LOC, want namens deze stichting zat ik bij de cliëntentafel van LOC. Via LOC-adviseur

Tina Bakker leerde ik een cliëntambassadeur van SAVE kennen en die vroeg me bij de cliëntenraad.”

Waar houdt de cliëntenraad zich mee bezig?

“We zijn druk met nieuwe leden werven. Sinds kort is de raad van drie naar zes leden gegaan. We hebben ook geholpen met het herzien van de folderlijn. Folders waren geschreven vanuit het perspectief van de organisatie, maar spraken niet de doelgroep aan. Hetzelfde geldt voor de cliëntenfeedback. We werden vroeg betrokken bij het maken van de vragenlijst. Zo konden we vragen stellen waarbij niet de organisatie, maar de cliënt centraal staat. Wat vinden zij wel of niet goed gaan? Gelukkig worden we als cliëntenraad heel serieus genomen. Dat geeft ons ook echt de kans om dingen te verbeteren.”

SAVE neemt deel aan Radicale vernieuwing jeugdzorg. Wat is jouw aandeel daarin?

“De bestuurder ziet dat het anders moet in de jeugdzorg en wil daaraan werken. Doordat ik in de ‘Wat als... club’ zit van Ingrid Rebel (coördinator Radicale vernieuwing Jeugd, red.) was het lijntje zo gelegd. Nu nemen de bestuurder, de beleidsmedewerker en ik samen deel aan Radicale vernieuwing jeugdzorg. En samen met vijf andere bestuurders van jeugdhulp en jeugdbescherming doen we mee aan de Kampvuurgesprekken. Daar brainstormen we over het hoe het anders kan. In de ‘Wat als... club’ gaat het over de vraag: stel, er bestaat geen jeugdzorg. Hoe zou het er dan uitzien voor kinderen, jeugd en ouders?”

Wat moet er anders volgens jou?

“Als er iets aan de hand is in een gezin is de automatische reactie: welke hulp gaan we inschakelen? Terwijl we moeten kijken naar de mogelijkheden in het netwerk en steunbronnen in de buurt. We zijn te veel vanuit risico's gaan denken. Gezinnen worden snel als risicovol aangemerkt en belanden zo in de jeugdhulp of jeugdbescherming. We denken: ‘Oh jee, straks gaat het mis’. Maar er gaat soms gewoon wel eens iets mis. Daar hoeft dan niet meteen een maatregel op. Laat kinderen weer gewoon kind zijn.

Ook de communicatie en bejegening moet anders. Ik heb jarenlang in de jeugdhulpverlening gewerkt. Toen ik de

“Náást mensen gaan staan en samen kijken wat er moet gebeuren”

jeugdzorg verliet vond ik het al de verkeerde kant op gaan met al die protocollen. Het moet echt een stuk empathischer. Náást mensen gaan staan en samen kijken wat er moet gebeuren. Ik weet zeker dat veel meldingen bij Veilig Thuis eigenlijk helemaal niet nodig waren geweest als we een andere kijk op zorg en hulp zouden hebben.”

SAVE heeft meegewerkt aan een voorstelling over jeugdzorg van het Utrechtse STUT Theater. Hoe was dat?

“Onder andere cliëntenraadslid Lena heeft daaraan meegedaan. Het was heel indringend. Ze vertelde zittend op het podium met een koffertje naast zich hoe ze als meisje van 14 uit huis geplaatst moest worden. Dat ze weg moest, maar ook thuis wilde blijven terwijl dat ook niet kon. Het dilemma als kind en het gebrek aan communicatie werd heel zichtbaar in die voorstelling. En dat geldt niet alleen voor kinderen, maar ook voor ouders. Soms weten ouders niet eens waarom hun kinderen uit huis geplaatst worden.”

Je bent de schakel tussen de organisatie en LOC.

Maken jullie verder gebruik van het aanbod van LOC?

“De voorzitter van de cliëntenraad en ik woonden wel eens een online netwerkmeeting bij. Ik vond dat altijd heel zinvol, omdat het fijn is om je blik te verruimen en ervaringen uit te wisselen. We doen dat nu eigenlijk te weinig, want het is ook wel heel druk met Radicale vernieuwing en de ‘Wat als... club’ erbij. Maar nu we met z'n zessen zijn, kunnen we de taken misschien wat meer verdelen.”

Zie ook het artikel op pagina 14 over Radicale vernieuwing jeugdzorg.

Marjolein Hovius is als communicatieadviseur verbonden aan LOC.

Tekst: **Marjolein Hovius**

Deze rubriek behandelt veelgestelde vragen aan LOC-Vraagbaak

Bouwpool LOC en cliëntenraad

Wanneer kunnen we als cliëntenraad gebruikmaken van de deskundige adviseurs van de LOC-Bouwpool? En wat doen zij precies?

Tekst: **Xandra van der Kruk-Ras**

Ruth Irik is eerste aanspreekpunt voor de Vraagbaak.

Meer informatie

www.clientenraad.nl

U kunt ook contact opnemen met de Vraagbaak LOC. Deze is iedere werkdag tijdens kantooruren te bereiken op: 030-2843200 of via vraagbaak@loc.nl

Wat is de LOC-Bouwpool?

Kort gezegd: een groep vrijwilligers met expertise op het terrein van verbouwingen en nieuwbouw van zorginstellingen/zorggeschikt wonen.

Wie zitten er in?

De bouwpool bestaat zoals gezegd uit een kleine groep vrijwilligers die in het dagelijks leven bijvoorbeeld architect of bouwkundige zijn, of mensen die in hun werkzame leven te maken hebben gehad met bouwactiviteiten binnen de zorg. Deskundige mensen die hun kennis graag vrijwillig inzetten.

Wat doet de LOC-Bouwpool?

De voornaamste werkzaamheden van de bouwpool bestaan uit het adviseren en informeren van cliëntenraden over hoe een bouwproces eruit ziet en welke rechten de cliëntenraad heeft binnen het bouwproces. Ook kijkt de bouwpool mee met de bouwtekeningen en plannen. Is het gebouw geschikt voor de mensen die er komen wonen? En niet alleen het gebouw zelf, ook de omgeving. Is er bijvoorbeeld een tuin?

En nog meer?

Jazeker. Behalve dat de leden van de bouwpool cliëntenraden adviseren, geven zij ook een tot twee keer per jaar een webinar. Daar gaan ze in op het hele proces van verbouw/nieuwbouw en de rol van de cliëntenraad. Daarnaast publiceert de bouwpool van tijd tot tijd informatie die belangrijk is voor cliëntenraden, zoals bijvoorbeeld

de brochure 'Bouwstenen voor cliëntenraden'. Ook neemt de bouwpool bijvoorbeeld deel aan landelijke initiatieven waarin wordt nagedacht over 'zorggeschikt bouwen' in de buurt.

Waar let de LOC-Bouwpool bijvoorbeeld op?

De adviseurs kijken bijvoorbeeld bij een verpleeghuis of de 'natte ruimte' - de badkamer - groot genoeg is om met een rolstoel te betreden en zorg te krijgen. Of hoe breed de gangen zijn en of er voldoende ruimte in een huiskamer is op een afdeling waar meerdere mensen wonen.

Wanneer neem je als cliëntenraad contact met de bouwpool?

Het liefst zo vroeg mogelijk in het proces, dus nog voordat het programma van eisen wordt opgesteld. Oftewel: op het moment dat het nog mogelijk is voor de cliëntenraad om aan te geven wat hij vanuit cliëntperspectief graag wil bij bijvoorbeeld nieuwbouw.

Wie kan er gebruikmaken van de LOC-Bouwpool?

Cliëntenraden, aangesloten bij LOC, kunnen van zowel de diensten van de bouwpool als de expertpool Zorg & Geld gebruikmaken. Je sluit een lidmaatschap per cliëntenraad af en alleen de (lokale/regionale/centrale) cliëntenraad die lid is, kan gebruikmaken van de diensten van LOC (ze

zijn dus in principe niet overdraagbaar). Meer informatie over onze dienstverlening en het lidmaatschap vind je op www.cliëntenraad.nl.

Kan ik me aansluiten bij de LOC-Bouwpool?

Graag! Na het vertrek van een aantal oudgedienden bij de bouwpool zijn we op zoek naar nieuwe leden. Heb je een achtergrond in de bouw (bouwkundige, architect) of veel te maken gehad met verbouw/nieuwbouw in de zorgsector in je werkzame leven? Kom dan de bouwpool versterken! De

tijdsbesteding is zo'n 2 tot 3 uur per maand; op piekmomenten kan dit maximaal een dag per maand zijn.

Meer informatie:

vraagbaak@loc.nl,
www.loc.nl/dienstverlening en
www.loc.nl/bouwpool.

De brochure 'Bouwstenen voor cliëntenraden' is te vinden via www.loc.nl/bouwstenen

Xandra van der Kruk-Ras is als adviseur en trainer verbonden aan LOC.

blog vlog

Allerlei mensen uit het LOC-netwerk plaatsen regelmatig hun ervaringen, kennis of vragen op het platform loc.nl. Via tekst, beeld en filmpjes. Het LOC-platform is een ontmoetingsplek om uit te wisselen over (mede) zeggenschap en waardevolle zorg.

Kijk ook op clientsraad.nl/praat-mee

“Soms loopt alles gesmeerd. En soms... staat de lift stil.”

Geeske Raams (67), cliëntenraadslid en actief betrokken bij LOC, is een positief mens. Ondanks haar handicap doet ze er alles aan om te participeren en bij te dragen aan de zorg en het samen leven. Dat valt alleen niet altijd mee. In een blogserie, schrijft Geeske over haar ervaringen en vooral over hoe het anders kan. In de eerste twee delen schrijft ze over wat we kunnen leren van hoe ze in de lift vast kwam te zitten.

www.loc.nl/lift

Van Betutteling naar Betekenis

Hans Breunissen, voorzitter van de centrale cliëntenraad van de DrieGasthuizenGroep, schreef in het kader van de Week van de Medezeggenschap over de toekomst van de ouderenzorg. Uit de column: “Eigen regie staat centraal, ook bij de inzet van hulpmiddelen, zorgverleners en technologie. Dit betekent durven loslaten van bestaande structuren. Meer opties aanbieden die aansluiten bij levensstijlen, wensen en mogelijkheden van mensen. Dit vraagt aan familie en naasten om in actie te komen, samen mét en niet vóór de zorgvrager.” (zie ook pagina 40)

www.loc.nl/betutteling-betekenis

Agenda vol met LOC-cursussen

LOC ondersteunt cliëntenraden bij hun medezeggenschapstaak. LOC, cliëntenraadsleden, ondersteuners en andere betrokkenen bij medezeggenschap plaatsen op het platform www.clientenraad.nl veel praktische informatie. Ook LOC-professionals delen er tips.

Zowel voor beginnende cliëntenraadsleden, voorzitters en ondersteuners van de raad, als voor mensen die al langer in die rol actief zijn, heeft LOC allerlei cursussen in de aanbieding. Onze adviseurs helpen je graag verder op weg in de wereld van de medezeggenschap. Maak kennis met de basisaspecten. Verdiep je in nieuwe onderwerpen, verbreed je kennis en wissel uit met je collega-raadsleden! We bieden zowel kortere als langere cursussen, online en fysiek. In onze online agenda vind je altijd het meest actuele aanbod aan

cursussen met open inschrijving voor de komende tijd: clientenraad.nl/agenda. Op het moment van schrijven zijn er voor de komende maanden al de nodige cursussen gepland, bijvoorbeeld 'Welkom in de cliëntenraad' en 'Contact met de achterban'. Die laatste cursus biedt LOC ook aan in een variant speciaal voor raden die actief zijn in een extramurale zorgsetting (als zorg buiten de muren van een zorgorganisatie geleverd wordt). Voor ondersteuners is er de meerdaagse 'Leergang ondersteuners'. Voorzitters van cliëntenraden bieden we ook de komende tijd weer de meerdaagse 'Voorzitterscursus' aan. Eén specifiek voor raden die actief zijn in de GGZ, één voor raden in de VVT. De agenda wordt steeds aangevuld, ook met andere bijeenkomsten, webinars en meer. Kijk op www.clientenraad.nl/agenda.

Tekst: **Douwe Dronkert**

Colofon

Hoofd/eindredacteur
Pien Heuts

Medewerkers aan dit nummer
Douwe Dronkert, Daisy Hatusupy, Mieke Hollander, Marjolein Hovius, Xandra van der Kruk-Ras, Willeke Krijgsheld, Marthijn Laterveer, Marjolien Roesink, Jessica Tokaya, Annemarie van de Wal

Foto's/illustraties
iStock

Leden/abonneeadministratie
LOC: Hof van Transwijk 2
3526 XB Utrecht
Tel: 030-2843200
E-mail: abonnees@loc.nl

Basisontwerp
Firm

Vormgeving
RAAK Grafisch Ontwerp, Utrecht

Druk
AltijdDrukWerk

Z&Z in gesproken vorm
abonnees@loc.nl of
030-2843200

Overname artikelen
Iedereen is van harte uitgenodigd artikelen, met bronvermelding, te gebruiken of te verspreiden.

Zorg & Zeggenschap is een kwartaaluitgave van LOC Waardevolle zorg en wordt gratis in tweevoud toegestuurd aan alle bij LOC aangesloten cliëntenraden, de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden (CBB) en EBSCO Information Services. Een (extra) abonnement is mogelijk voor 61 euro per jaar. Kijk ook eens op www.loc.nl/tijdschrift

LOC Agenda

14 januari
Online cursus Welkom in de cliëntenraad
www.loc.nl/welkom

4 maart
Voorzitterscursus GGZ (1e dag)
www.loc.nl/voorzitters-ggz

4 februari
Leergang ondersteuners (1e dag)
www.loc.nl/leergang-ondersteuners

5 maart
Voorzitterscursus VVT (1e dag)
www.loc.nl/voorzitters-vvt

Voor meer bijeenkomsten en cursusaanbod op maat: www.loc.nl/bijeenkomsten

Voordeel voor LOC-leden!

LOC ondersteunt cliëntenraden in zorg en welzijn. Ook starten en ondersteunen we vernieuwende initiatieven, zoals de beweging Radicale vernieuwing. Enkele van vele voordelen van het LOC-lidmaatschap, zijn kosteloos gebruik van:

- Cursussen en bijeenkomsten
- De Vraagbaak
- De Expertpools (Bouw en Zorggeld)
- Brochures, bewaarkaarten en uitleg-video's
- Wekelijkse digitale nieuwsbrief; elk kwartaal ons tijdschrift

Leden helpen elkaar en LOC om Waardevolle zorg in ons land mogelijk te maken.

www.loc.nl

Ja!

Mijn cliëntenraad wordt lid van LOC

We kiezen voor:

- ☐ Pakket 1 à € 1.140,- (2026)
- ☐ Pakket 2 à € 1.525,- 1.620,- (2026) met extra voordelen, zoals 4 uur ondersteuning op maat
- ☐ Ik wil eerst graag meer informatie

Meer over de pakketten: www.clientenraad.nl/word-nu-lid

Naam:

E-mailadres:

Telefoonnummer:

Naam instelling en/of locatie:

- ☐ Ik geef toestemming voor contact over lidmaatschapsdetails

Te versturen naar: LOC Waardevolle zorg, Hof van Transwijk 2, 3526 XB, Utrecht